

VINERI 22 DECEMBRIE 2000 • ANUL III [I] NR. 51-52

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Tudor Arghezi

La mulți ani!

Cititor de vreme bună
Să-ți urez pe nai și strună
Lăutar și de condei
Ce-i mai bine din ce vrei.

Să-ți trăiască toți ai tăi
De prin munți și de prin văi,
De prin târguri, de prin sate
Risipite prin bucate
Semănate, secerate
Țarii tale îmbelșugate.
Jignite-le fie-ți pline
Cît și zilele senine.
Deie-ți anul bună ploaie,
Țirle lungi de oi bălaie
Și frumoși ca soarele
Căutînd ogoarele
Fie-ți, dragule, copiii
Struguri albi, ciorchini de vie,
Fetele ca piersica.
Să-ți trăiască vitele
Cele cu copitele
Cît și potcovitele.
Și să aibi viței cîți vrei,
Născuți mulți, tot cîte trei
Și femeia ta din casă
Fie-ți zveltă și frumoasă
Ca vlăstarii pomului,
Bucuria omului.
Și copii
Cu ochi căpriei
Și frumoși ca soarele
Păzindu-ți ogoarele.
Băieții ca mugurii,
Fetele ca strugurii.
Piersicile să le cadă
În cămașe, din livadă.

*Le urăm tuturor
cititorilor noștri
Crăciun pașnic
și An Nou fericit!*

O urare pentru voi,
Cititori de slove noi.
Anul care, iată-l vine
Să v-aducă numai bine.

Alegeri și colinde

Vinerea trecută, la 15 decembrie, Asociația Românilor din Chitighaz și-a ales noua conducere. După ce doamna **Ana Buha** și-a semnalat dorința de a se retrage de la postul de președinte al asociației civile, membrii organizației s-au întrunit să aleagă noul conducător. Înainte de aceasta însă, Ana Buha a prezentat o dare de seamă despre munca din anul 2000 a asociației, perioadă care a cuprins turneele corului „Viva la Musica”, programe culturale pentru copiii școlii românești, participări la spectacole teatrale, organizarea taberei de dansuri populare, și multe altele. Ana Buha a condus asociația

românească timp de 6 ani.

De la 15 decembrie 2000, noul președinte al Asociației Românilor din Chitighaz este **Maria Zombai**, profesoară la Școala generală românească din localitate, care și până acum a fost membru activ al organizației civile, apreciind valorile noastre culturale și transmitându-le generațiilor tinere.

După ședință a urmat o serată culturală, care a încheiat programele din cursul săptămânii, organizate în așteptarea Crăciunului. În sala de mese a Școlii românești, elevii și membrii corului „Viva la Musica” au cântat colinde de Crăciun. - va -

Bani din buget pentru următorii doi ani

Un grup al deputaților a propus, Guvernul a sprijinit, iar Parlamentul a adoptat ca în următorii 2 ani să stea la dispoziție de două ori cu suma de 50 de milioane de forinți pentru amenajarea noii clădiri a Școlii generale cu secție românească din Săcal. Suma va fi inclusă în fondul de intervenție al Ministerului Justiției, portofoliu responsabil pentru problemele minorităților. Susținătorii potențiali ai Săcalului au motivat necesitatea asigurării acestor fonduri însemnate cu cele stabilite în hotărârea guvernamentală, elaborată în 1998, formulată pe baza propunerilor Comisiei mixte maghiaro-române, privitor la proble-

mele românilor din Ungaria.

La încheierea actualei ediții a Fcii românești, în Parlament se votează despre legea bugetară a țării pentru următorii 2 ani. Sînt însă adoptate deja cifrele din interiorul diferitelor capite ale legii. Astfel este știut că fondurile rezervate pentru sprijinirea diferitelor instituții și programe ale minorităților vor crește în următorii doi ani peste inflația estimată. Ministerul Învățămîntului va avea atît în 2001, cît și în 2002 acel fond de 310 milioane de forinți, din care va fi posibilă acoperirea tuturor cheltuielilor primărilor de întreținere a școlilor românești.

Bugetul Fundației Publice pentru Minorități va crește de la 550 de milioane de forinți din anul curent, la 600 de milioane în următorul an, și la 620 de milioane de forinți în 2002. Din acest fond a

fost asigurată, în anul 2000, scoaterea revistei Foaia românească cu 24,3 milioane de forinți. Parlamentul va dispune de 105, respectiv de 110 milioane de forinți pentru sprijinirea în următorii doi ani a asociațiilor minorităților, inclusiv a asociațiilor românești. În anul 2000, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria a primit de la Parlament 3,3 milioane de forinți. Nominalizat în legea bugetară a țării, în anul 2001, Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria va dispune de 33,5 milioane de forinți, iar în următorul an va avea 36,9 milioane de forinți. AȚRU a primit de la buget pentru funcționare în acest an 29,1 milioane de forinți. Autogovernările locale au căpătat de la bugetul de stat, în 2000, 583 de mii de forinți. În următorii doi ani vor avea 628 de mii, respectiv 655 de mii de forinți. - an -

Distincții înmîinate în Parlament

Premiul primului ministru, acordat în fiecare an la 18 decembrie cu ocazia Zilei minorităților, de această dată a fost înmînat reprezentanților din rîndul a trei etnii din Ungaria. Comuna greacă **Beloianis**, lingvista germană **dr. Katalin Wild** și două profesoare slovene, **Irena Barber** și **Irena Pavlic** au preluat în Parlament de la **Orbán Viktor** distincția „Pentru Minorități”. În cuvîntarea sa primul ministru a subli-

niat, că Ungaria dorește să fie o țară unde se simt ca la ei acasă atît maghiarii de peste hotare, cît și minoritățile de aici. Orbán a vorbit despre impresiile pozitive din timpul vizitelor sale în comunele populate de minorități și a remarcat din nou că membrii minorităților naționale vor putea fi buni cetățeni ai acestei țări dacă își vor păstra limba maternă, dacă vor rămîne germani, slovaci, croați, români. - șt. f. -

Ziua Minorităților la Aletea

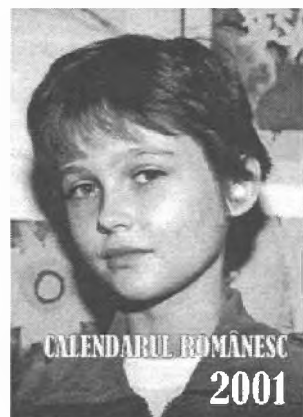
da” casei de culturală. După cuvintele festive de introducere a urmat un scurt program cultural care a fost prezentat de un grup de copii din oraș.

După aceea a urmat predarea diferitelor diplome. Pentru munca depusă în slujba comunității românești din Aletea, **Ioan Sălăjan** a primit o diplomă de merit din partea Primăriei orașului. Dansatoarele **Florica Japoș**, **Maria**

Nedra și **Elena Nagy** au primit câte-o diplomă și un buchet de flori pentru munca desfășurată ani îndelungați în echipa de dansuri populare.

Cu o săptămînă în urmă, **Ana Sabău** a primit la Giula, în cadrul festivității județene, medalia conferită de Consiliul județean Bichiș. Acum, doamna Sabău a fost onorată și din partea orașului Aletea. I. Cozma

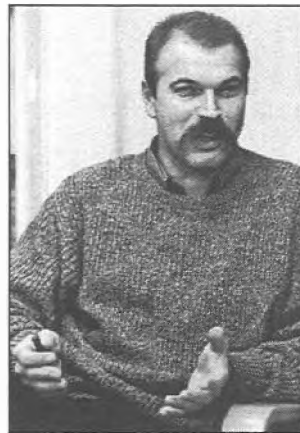
A apărut Calendarul românesc 2001!

Almanahul anual al românilor din Ungaria și în acest an se prezintă cu articole despre cele mai însemnate evenimente și acțiuni ale comunității noastre, cu reportaje, interviuri, portrete, scrieri literare și divertisment.

Calendarul românesc 2001 poate fi procurat de la Editura NOI, Giula, str. Gh. Doja nr. 8.

Semnături contra lui Báthory

În semn de protest față de numirea în fruntea Oficiului pentru Minorități a lui **Báthory János**, juristul **Noszkai Gábor** a inițiat o listă cu semnături – informează cotidianul **Magyar Hírlap** (în numărul din 15 decembrie 2000)

„Am luat la cunoștință cu indignare faptul că **Báthory János** va fi noul președinte al Oficiului.

Báthory a avut parte în acea decizie, care a împiedicat să se nască o lege pentru minorități acceptabilă pentru toate comunitățile de naționalitate. Protestăm împotriva numirii unei persoane, care declară că nu situația romilor, ci însuși ei, romii, reprezintă un pericol pentru țara noastră, și care afirmă că naționalitățile din Ungaria nu pot avea drepturi similare cu maghiarii de peste hotare” – stă în documentul amintit. Printre semnatori se află și **Hegyesiné Orsós Éva**, fosta președintă a Oficiului pentru Minorități. Protestatarii sînt de părere că deși numirea în funcție a lui **Báthory** nici nu a avut loc, metodele binecunoscute din regimul comunist și-au făcut deja apariția.

I. K.

În anul 1995 ONU a decis ca în fiecare an să se organizeze Ziua Minorităților în toată Europa.

Și în comunele noastre, în zilele trecute s-au organizat festivități ale minorităților naționale.

La Aletea, la Căminul Cultural s-au adunat reprezentanții românilor germanilor și a țiganilor. Adunarea festivă, la care a participat **Kecskeméti János**, primarul orașului și **Klemm István**, viceprimarul, a fost moderată de **Gheorghe Ardelean**, „gaz-

Colinde în Curtea Gojdu

Foto: P. Santău

În duminica dinaintea Crăciunului anului 2000, Biserica Ortodoxă Română din Budapesta a avut oaspeți dragi din Chitighaz. Elevii Școlii românești și Corul „Viva la Musica” din Chitighaz au participat împreună la slujba duminicală din 17 decembrie în capela din strada Holló, constituită cu o sută de ani în urmă aici, în faimoasa Curte Gojdu. Chitighăzenii au venit împreună cu preotul lor. Astfel sfânta liturgie a fost oficiată de părintele Marius Maghiaru, paroh al Budapestei și de Florin Olteanu, preotul din Chitighaz. Strâns legat de pericopa evanghelică ce s-a citit la sfânta liturgie, părintele Olteanu a exprimat frumoasele sentimente ce îl stăpinesc pe cineva atunci când așteaptă oaspeți deosebiți. Rugăciunile au fost rostite de copiii Vasile Santău, Tünde Zemencsik și Ana Selejan din Chitighaz. Cântarea din strană a fost susținută de maestrul Gheorghe Flueraș din Arad, dirijorul chitighăzenilor. După slujbă, elevii Ioan Sabău, Gavril Juhász-Nagy, Daniel Cristian, Gheorghe Gros, Noemi Komar, Agneta Moț, Anikó Nagy și Janett Birț, ajutați de profesoarele lor

Cornelia Mocan Kovács și directoarea Florica Santău au prezentat un frumos program de Crăciun. Colindele interpretate de corul „Viva la Musica” al chitighăzenilor a umplut cu bucurie inimile credincioșilor veniți în așa număr mare la Capelă. Printre membrii corului, soții Selejan și soții Buha, profesoara Maria Szarka Zombai, Maria Ambruș, Aurica Istin, fosta directoare a Școlii românești, frații Moț, Mihai Gancea, și atîția alții, budapeștii și-au revăzut vechile cunoștințe. Gazdele s-au pregătit și ele să le mulțumească oaspeților dragi acest bine. Familia cantorului bisericii budapeștane, Ștefan Mureșan, originar din Bătania a pregătit sarmale. Familia ambadorului Alexandru Ardelean din Apateu a gătit mămăliguță, Ileana Fotos și Eva Kalugyer, originare tot din Apateu, precum Maria Borșa Lupoț din Bedeu, Ecaterina Tiritean și Cornelia Nemeș din Bătania, de asemenea familia lui Petru Popuța și a lui Petru Santău, pe vremuri chitighăzeni și ei, au adus prăjituri pentru întâlnirea cu prietenii din Chitighaz în ajunul sărbătorii de Crăciun la Budapesta.

Șt. Frățean

Sărbătoare la Cenad

Parohia ortodoxă română din Cenadul Unguresc, la 18 decembrie, a avut prilejul binecuvîntat de Dumnezeu ca să găzduiască corul de copii al școlii de artă din Ploiești, dirijat de profesorul Nae Mihai. Programul a început în biserică cu un concert de colinzi, la care au participat și elevii școlii generale din loc. A fost emoționant să vezi așa de mulți copii în sfânta biserică...

Colindele fac parte din zestrea noastră spirituală românească. Obiceiul colindatului este încă

viu și la românii din Ungaria (...chiar dacă uneori cadrul este artificial).

Acum, cînd ne apropiem de sărbătoarea nașterii Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, sîntem fericiți că acest cor de copii a poposit și în mijlocul credincioșilor din Cenad.

Întreaga acțiune a fost organizată de către Consulatul General al României la Seghedin, chiar personal de către domnul consul general Andrei Oancea.

A. Becan

An 2000, rămîi cu bine...

„Trecut-au anii ca nori lungi pe șesuri / Și niciodată n-or să vie iară”, spune Mihai Eminescu în splendidul și tristul sonet cu același titlu. Melancolia scurgerii timpului o sesizăm noi, ființele trecătoare, căci universul și natura dătătoare de viață ni se par a fi eterne. Pe cît de înțelept, tot atît de hrăpăreț, omul știe nu numai să facă minuni, ci și să distrugă, să năruie tot ce-i dictează lăcomia, nepăsarea, inclusiv natura și frumusețile ei, ultima nădejde a celei mai raționale specii ale regnului animal. Cert este însă și faptul că omul este capabil și, uneori, dispus să se sacrifice pentru unele principii sau să se nimicească pe sine însuși.

Omul a stat întotdeauna sub „vraja” interesului, mai ales în ultimul secol al mileniului de care ne despărțim. Și ne despărțim de el fără părere de rău... Blamul se explică prin convingerea generală după care secolul XX a fost unul din cele mai prăpădite veacuri ale istoriei omenirii, cu atît mai mult cu cît cuceririle tehnice și științifice au fost folosite, nu o dată, în scopuri ticăloase: fascism, rasism, comunism, fanatism politic, șovinism etc. Ororile secolului XX ar trebui să declanșeze, în sfîrșit, procesul dezmeticirii, finalitatea acestuia fiind conștientizarea conceptului conform căruia scopul nu scuză mijloacele cînd săvîrșim anumite fapte în detrimentul semenilor noștri, fie el un ideal politic, social sau național, pentru că mai presus de toate ar trebui să fie, pînă la urmă, interesul uman al individului. Omenirea plătește un mare tribut pentru încălcarea dreptului natural. Degeaba sîntem egali prin naștere, dacă condițiile sociale în care sîntem azvîrliți de destin diferă de la un ins la altul, de capacitățile intelectuale diferite să nici nu mai vorbim. Așadar, secolul XXI, care inaugurează al treilea mileniu de după era noastră a omenirii, nu are cum să ne aducă realizarea marilor idealuri formulate în 1789: Libertate, Egalitate, Fraternitate. Ele nu pot fi îndeplinite, căci omenirea are nevoie de iluzii dătătoare de nădejde, căci strivirea speranței ne scufundă în neant...

Pentru noi, românii din Ungaria, secolul XX a fost și rău, și milostiv. Rău pentru că am trecut prin două războaie mondiale, la ultimul participînd într-un procent considerabil mai mare față de cel al ungurilor din județele respective. De două ori a sărit granița peste noi, provocînd panică și pierderea intelectualității și a unui mare număr de cetățeni maghiari de naționalitate română, care s-au stabilit în România. Din punct de vedere național sîntem păgubașii conflictelor dintre cele două popoare, a modului cum a fost concepută conviețuirea națiunilor. Milostiv, fiindcă situația noastră socială a fost și continuă să fie mai favorabilă decît a românilor din țările din Estul și Sudul Europei cu populație română. Noi sîntem urmașii ungurenilor, care în 1848 au decis ca să ținem nu cu Viena, ci cu Pesta. Noi formăm, totodată, ramura cea mai vestică a românimii care, dacă va continua să meargă pe calea dezbinării din ultimii cinci ani, nu are nici o șansă să se bucure de eventualele binefaceri ale noului mileniu. Nu, deoarece se descalifică, se distruge de la sine. Este și asta o interpretare greșită a democrației, a unei politici călăuzite de principiul „divide et impera”, o buruiănă otrăvitoare a genialei invenții inaplicabile ale statului ungar ce se cheamă, de obicei, autonomie minoritară, la noi auto-guvernare. Și, vezi minune, domnii de la „putere” se autoconduc cu o abilitate de invidiat, transformînd, de ce nu, un gest într-un etnobusiness reprobabil, lehamite. Din impasul în care am fost tîrșiți de proastele orînduiri nu vom ști cum să ieșim fără modificarea unei legi fluturată în lungul și latul Europei ca pe una exemplară. Evident, vinovații noi sîntem, orice comunitate umană își merită soartă.

În anii ce urmează, ar trebui să ne luăm după o altă lege, legea bunului simț, a cinstei și a omeniei. Recunosc, sînt prea pretențios, așa ceva nu putem citi în zodia anilor ce vin, pe care îi dorim, totuși, mai „slobozi, mai curați”.

Gh. Petrușan

O, ce veste minunată...

În fiecare an, Crăciunul este așteptat cu multă bucurie de toată lumea. Nașterea lui Cristos, venirea luminii pe pământ mișcă sufletele celor mici și celor mari.

Chitighăzenii, continuând o veche tradiție, și în anul acesta au petrecut împreună zilele așteptării Crăciunului.

Doamna Ana Buha, președinta Asociației Culturale din Chitighaz, a câștigat prin concurs de la Fundația Publică pentru Minorități o sumă din care a organizat tradiționala săptămână de așteptare a Crăciunului.

La 13 decembrie, copiii Școlii românești s-au adunat la Casa Muzeu, unde cu ajutorul organizațiilor au împodobit bradul cu nuci, mere, turte, și au făcut cunoștință cu obiceiurile vechi legate de Crăciun: colindatul, umblatul cu steaua, ba chiar au reîmprospățit câteva obiceiuri din jocul tradițional, umblatul cu turca.

În a doua zi, continuând

programul s-au adunat adulții la sediul Autoguverării Minoritare locale. La fel ca și copiii, și ei și-au amintit de obiceiurile vechi, au povestit cum au sărbătorit în trecut Crăciunul, au cântat colindele tradiționale.

Șirul evenimentelor s-a încheiat la 15 decembrie. În seara aceasta s-au adunat copiii și adulții, au sărbătorit toți împreună. Copiii de la școală au cântat colindele pe care le-au învățat de la profesoara Cornelia Kovács. A fost o mare surpriză când am auzit interpretând la trompetă colindele vechi de elevii Ioan Sabău și Vasile Santău. Cîntecul lor a fost urmat de programul de Crăciun al corului „Viva la Musica” din comună.

Serata s-a terminat cu o cină tradițională de Crăciun, s-a servit „curet’ umplut” și „scoardă cu mac și cu nuci”. Participanții au plecat acasă cu pace în suflet, așteptând nașterea lui Cristos cu inimile deschise.

Maria Ambruș

Am umblat să colindăm

Cenadul Unguresc

Sîmbătă după-masă, într-o frumoasă zi însorită, parcă de primăvară, am sosit la Cenadul Unguresc. Corul „Pro Musica” a fost primit de o mîna de oameni însuflețiți. (Cu tristețe am constatat că mulți dintre ei lipsesc, ca de pildă prietenul nostru fidel dr. Ioan Popon, fie iertat.) Preoții Aurel Becan și Florin Olteanu, au oficiat o vecernie, după care corul nostru a susținut un concert de colinde. Această întîlnire e deja tradițională. Atmosfera a fost înălțătoare și pentru cei ce au ascultat, și pentru cei care au cântat aceste minunate prelucrări de colinde românești. Cenădenii ca și în anii trecuți, s-au dovedit gazde bune, gazde bogate în suflet și dăruire.

Săcal

Nici sala Căminului Cultural, nici vîrstnicii din comună nu au mai auzit de mult colinde românești. În sat tocmai atunci s-a ținut Ziua Bătrînilor, cînd corul „Pro Musica”, în drum spre Apatu a făcut un

scurt popas la Săcal. Sîntem foarte bucuroși că acest concert s-a realizat. Atmosfera sălii s-a „încălzit” treptat și pînă la sfîrșit a devenit fierbinte. Lăcrimînd, săcălenii ne-au aplaudat pe noi, pe vestitorii Crăciunului. „Să-le fie masa-masă, casa-casă... și viața cît mai luminoasă.”

Apatu

De șase ani sîntem susținătorii acestui minunat program gîndit de cei din Apatu. Concertul de colinde din Apatu este unul dintre cele mai importante programe al Corului „Pro Musica”. Ne pregă-

tim, așteptăm cu nerăbdare ziua cînd putem porni spre Apatu, unde din an în an ne întîlnim în primul rînd cu coriștii din Apatu. Dar acolo sînt deseori și colindătorii din Cheresig, care sînt cu adevărat colindători. Fiind timpul potrivit în anul acesta, au sosit chitighăzenii.

O adevărată surpriză a fost „Turca”, jocul copiilor din Apatu. Împreună cu gazdele am reușit să creăm o atmosferă de bucurie nemărginită a sărbătorii Crăciunului. Ne-am despărțit cu gîndul să ne vedem și la anul.

Șt. Oroian

„Lăsa-ni-i gazdă-n casă? Lăsa, dacă-ți ști corinda!”

Abia aveam cîțiva ani, eram la Bunica, căreia îi ziceam Maica Bună, cînd am văzut pentru prima dată pom de Crăciun, care era de fapt o ramură de brad, pe care era agățată o singură nucă. Ramura aceasta am văzut-o pe masă imediat după ce m-am trezit în dimineața de Crăciun. Apoi am pornit cu Tata-Bun la celălalt bunic, la „corindare”. Pînă-i lumea n-o-i uita prima „corindă” învățată de Tata-Bun:

„Corindă, corindă,
Leagă crapa-n tindă,
Dăi și fin și roadă,
Ș-o țuce ... su-coadă.”

Ce bucurie era pentru bunicii mei cînd m-au auzit colindînd, dar și ce bucurie pentru mine, știind să rostesc cuvintele fără greșală. Apoi, în anii următori, în Postul Crăciunului am învățat de la Tata și alte colinzi. Numai atunci era potrivit să învețe copiii colinzi „și nu să facă tăciune în bucate”. Pentru Crăciun, Mama ne pregătea trăistuța, în care puteam aduna darurile primite la colindat, iar

Tata botuța, cu care ne puteam apăra de cîini, care pe atunci erau mai flămînzi ca cei de azi. Și atunci porneam împreună cu fratele meu la „cucuțare”. Mai tîrziu, cînd m-am făcut mai mărișor, am învățat cu ortacii de la școală și alte colinde și am umblat și cu ei. Încă de-dimineață, în prima zi de Crăciun, porneam în cete mai mici la colindat.

Foto: Gh. Dulău

„Dimineața lui Crăciun...!” în 1968

Prin tot satul se auzeau glasurile noastre: „Lăsa-ni-i gazdă-n casă?”. Iar răspunsul era de fiecare dată: „Lăsa, dacă-ți ști corinda!”. Iar noi, copiii colindători, începeam să cîntăm afară, pe stradă, pe sub ferestre, iar apoi continuam în casele oamenilor, salutîndu-i mai întîi pe cei ai casei cu un „Bună dimineața lui Crăciun!”. După aceea înge-

nuncheam și ziceam Nașterea. Cînd terminam, gazdele ne dădeau cîte-un colăcel, copt tocmai pentru colindători și o bucată de cîmați. Din cînd în cînd mai primeam și cîte-o nucă, două, iar de pe la neamuri și cîteva fileri. Puține erau casele unde oamenii nu ne primeau, mai ales gazdele care nu aveau copii. Cînd auzeam că gazdele nu ne primesc, strigam în cor „Roată-roată după paie / că vede p... la găzdoaie”. Și o luam „pe piteică”, adică o luam la fugă.

După ce am terminat școala generală și ne-am făcut mai mari, am început să umblăm la colindat și pe la fete, „cele fecioare” le ziceam. Pe atunci, noi colindătorii am fost însoțiți și de muzicanți. De fapt, atunci colindatul se desfășura în mod asemănător cu cel din copilărie, numai că, intrînd în casă,

nu îngenuncheam să zicem Nașterea, ci muzicanții cîntau cîte-un joc sau două, dar numai scurte. Iar colindătorii se vorbeau dinainte, cine să joace fata gazdei. Ca plată, colindătorii primeau, la fel, colaci, cîmați, cîte-un păhărel de băutură și cîteva bănuți. Cadourile primite le aduna unul dintre colindători, denumit „iapă” și le ducea într-un loc anume stabilit dinainte. Acolo aceste bucate se adunau și se păstrau pînă de Anul Nou. Atunci tinerii făceau „vergel”, și acolo se consumau toate aceste mîncări împreună.

După ce m-am însurat și eram bărbat tînăr, ne mai duceam cu vreo doi-trei prieteni la cucuțare, dar numai pe la vecini, la nași și fini și la alți „oameni buni”...

Ce bine ar fi, dacă această frumoasă tradiție s-ar păstra și de generațiile următoare din Mice-rechi.

Lăsați-i pe copii să colinde!

Un păstrător de tradiții
care dorește tuturor cititorilor
Sărbători și An Nou fericiți!

Un concert de înaltă ținută a Corului „Preludiu” din București la Giula

„De câte ori vă ascult, cred că perfecțiunea există. Ce frumusețe!” – putem citi aceste rânduri de Marcel Cornelou despre corul Preludiu într-un catalog apărut cu ani în urmă. Nu cred să fi apărut de atunci apreciere mai adâncă, mai sinceră despre „Preludiu”.

Perfecțiunea și frumusețea tot crește de câte ori îi ascultăm și noi. Ei au înălțat o catedrală din sunete curate. Această formație prestigioasă dirijată de maestrul Voicu Enăchescu, în drum spre Europa de Vest acum, în preajma Crăciunului, au făcut un scurt popas la Giula și au prezentat un concert de colinde cu mare ecou la Centrul Cultural Românesc din Giula. Iată câteva păreri la sfârșitul concertului.

„Mi-a plăcut foarte mult spectacolul de marți seara, 12 decembrie. M-a copleșit. Au fost niște clipe când mi-am închis ochii și am simțit, parcă aș fi în ceruri. Dat fiind că muzica are un rol foarte important în viața mea, mă bucur că am avut posibilitatea să ascult colindele acestui cor minunat.”

Marta Cioca

„Am așteptat cu mare interes concertul de colinde al corului de cameră Preludiu. Deoarece i-am mai auzit și altădată, știu că au un repertoriu foarte bogat și pretențios. Și de data aceasta m-au minunat cu profesionalismul lor, cu tălmăcirea nuanțată a cîntecelor. Am auzit de la ei și în seara aceasta muzică frumoasă, la un nivel foarte înalt. În așteptarea sărbătorilor de iarnă au reușit să ne încălzească sufletele cu interpretarea minunatelor colinde românești. Succesul lor se datorează și respectului față de muzică și față de public. Noi, membrii corului Pro Musica, putem învăța foarte mult de la acest cor faimos.”

Ana Secan Navratil

„În vara acestui an am avut prima dată prilejul de a asculta un concert al

Foto: Șt. Oroian

corului „Preludiu”, dirijat de maestrul Enăchescu, când au poposit la Giula numai pentru câteva ore. Atunci au oferit un repertoriu clasic și prelucrări folclorice, creînd o atmosferă în care am uitat de căldura copleșitoare. Doaream să-i mai ascult, să-i mai ascultăm, cu toate că știam că ei mai au în față drum de sute de kilometri...

Acum, în ajunul Crăciunului, ne-au făcut o nouă surpriză: au sosit iarăși „de prin nămeți” să ne colinde.

Acești minunați tineri –

iarăși după lunga lor călătorie – au apărut pe scenă ca niște adevărate flori dalbe: îmbrăcate în alb, cu voci cristaline, cu fețe senine. Iar ceea ce ne-au transmis prin colinde și prin interpretare a fost înălțător și pur – cum este Crăciunul. Ni s-a înălțat sufletul. Mulțumim.

Le doresc acestor mesageri de frumusețe și valori drum bun la colindat, sărbători fericite, un an nou rodnic, și cu speranța să fie precum ne-au cîntat: „din an în an sosesc mereu...”

Doina Luțai

La Budapesta

Datinile și obiceiurile românești au avut un succes fulminant

Pentru a face cunoscute valorile autentice ale folclorului românesc în rândul populației budapestane, Centrul Cultural al României de la Budapesta a invitat în preajma sărbătorilor de iarnă Ansamblul Folcloric Balada din Botoșani, în vederea susținerii în capitala Ungariei a mai multor spectacole cu datini și obiceiuri populare românești.

Astfel, sîmbătă, 16 decembrie a.c., în cadrul Festivalului Internațional de Datini și Obiceiuri Populare, Ansamblul Folcloric Balada din Botoșani a susținut un spectacol de excepție în sala festivă a Muzeului Național de Etnografie și Folclor din Budapesta. Alaiul urătorilor, sunetele buciului și ale tobelor, trosnetul biciurilor, colinzile, apoi dansul călușilor, dansul caprelor, dansul urșilor și dansul măștilor a impresionat atât de mult mulțimea spectatorilor, încît aceștia pur și simplu n-au vrut să-i lase pe botoșăneni să coboare de pe scenă, doamna Rónai Tania, directoarea Biroului PR spunînd

că așa ceva nu se mai întîmplase la acest muzeu budapestan. În după-masa aceleiași zile, membrii Ansamblului Folcloric Balada din Botoșani au evoluat cu același succes răsunător la Casa de Cultură FONÓ din sectorul XI. În seara zilei de 16 decembrie, la ore de maximă audiență, au fost prezentate secvențe din spectacol la cele mai importante canale de televiziune din Ungaria. De asemenea, colinzile și urăturile românești au putut fi auzite a doua zi, chiar și de mai multe ori, la toate posturile de radio ungurești.

Duminică, 17 decembrie, înainte de masă, același spectacol a fost prezentat într-o mare piațetă din centrul Budapestei, publicul numeros – care auzise deja de succesul reputat cu o zi înainte – fiind fermecat de varietatea și frumusețea datinilor și obiceiurilor populare de iarnă din România. În după-masa zilei de duminică, Ansamblul Balada din Botoșani a fost invitat în marea aulă a Muzeului Național de Etnogra-

fie și Folclor din Budapesta, pentru a mai susține un spectacol. Succesul a fost fulminant.

Luni, 18 decembrie, începînd de la ora 18.00, Ansamblul Balada din Botoșani a evoluat în sala de spectacole de la Centrul Cultural al României din Budapesta, întrunind aprecierile spectatorilor. Au fost de față foarte mulți ziaristi de la presa scrisă și audio-vizuală, membrii corpului diplomatic românesc, membrii celorlalte misiuni diplomatice acreditate la Budapesta, iubitori de artă, oameni de cultură, scriitori – într-un cuvînt un numeros public dornic să cunoască valorile culturale românești.

Cu această ocazie a fost oferit un cocktail, cei prezenți simțindu-se foarte bine, avînd posibilitatea unei comunicări informale. Evenimentul cultural s-a concretizat datorită sprijinului acordat de către Ministerul Culturii și Ministerul Afacerilor Externe din România.

Anamaria Pop, director

Colindătorii din Apatou în Capitală

Vineri, 15 decembrie, la Clubul Fészek din Budapesta, datorită organizării Autoguverării Române din sectorul V al Budapestei, a avut loc programul de Crăciun al corului și al echipei folclorice din Apatou. Programul a început cu prezentarea vieții culturale din Apatou, directoarea Vad Erzsébet vorbind și despre grădinița, școala, corul, grupul de păstrare a tradițiilor, economia și mentalitatea locuitorilor din sat.

După acest cuvînt de deschidere, au răsunit cunoscutele colinde de Crăciun. Ele au fost împletite una cu cealaltă, fiind interpretate atât de frumos, încît ne-au făcut impresia că sînt profesioniști și nu amatori.

Corul din Apatou are 18 membri și este dirijat de Gheorghe David, profesor de muzică din Oradea. După aceste momente înălțătoare, a urmat programul elevilor, care au prezentat: Vifleemul, dansuri populare și colinde strămoșești. Copiii au fost îmbrăcați în costum tradițional românesc. După programul cultural, organizatorii seratei ne-au invitat la o recepție. Cu acest prilej, directoarea Vad Erzsébet ne-a dat un scurt interviu.

– Cum funcționează corul mixt și echipa de dansuri populare din Apatou?

– Pînă în 1991 corul nostru a funcționat cu mici întreruperi. Acum are 25 de membri, care

Foto: Petru Santău

sînt locuitorii satului și care toți sînt amatori. Jumătate dintre coriști nu știu românește, ei pur și simplu învață textele colindelor și ale cîntecelor. Asta înseamnă o mare greutate nu numai pentru noi, ci și pentru dirijorul Gheorghe David. Dînsul conduce formația noastră din '97. Săptămînal avem cîte 2 ore de repetiție. Echipa de dansuri populare a elevilor are 40 de membri. Acesta este un efectiv destul de mare, mai ales dacă ținem cont de faptul că efectivul școlii noastre este de 96. Avem două echipe: începători și avansați. Copiii au cîte cinci ore de repetiție în fiecare săptămîină, fiind instruiți de maestrul coregraf Florea Crîșu.

– Cine finanțează ieșirile acestora? De unde primiți invitații?

– Ambele formații, deci atât corul, cît și echipele de dansuri populare ale copiilor, sînt atât de cunoscute, încît primim numeroase invitații din diferite părți ale țării. Dar pentru că financiar nu stăm prea bine, nu avem posibilitatea să răspundem la toate invitațiile. Activitatea noastră culturală este sprijinită de organizațiile locale (Primărie, Autoguverare și Asociația română). Deseori înaintăm și diferite dosare de concurs la Fundația Publică pentru Minorități și la diferite ministere.

Gheorghe Berényi

Omul Anului 2000

Dacă noi, românii, am avea obiceiul să alegem Omul Anului din comunitatea noastră, eu aş avea o propunere. Pentru mine, Omul Anului 2000 este *Tiberiu Boca* din Desca. Este adevărat, persoana propusă nu a făcut cu nimic mai mult decât mulți alții din această comunitate. S-a angajat la o muncă obştească considerată importantă pentru comunitatea din care face parte. Rezultatele, ca şi în cazul altora, au fost când mai bune, când mai slabe, pe măsura energiei investite. Ceea ce m-ar determina însă să-l propun pentru titlul de onoare pe ziaristul din Seghedin este un lucru simplu. Tiberiu Boca, originar din Micherechi, a oferit comunităţii româneşti din Chitighaz întregul său onorariu pe care l-ar fi primit de la Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, în calitate de preşedinte al Comisiei Culturale, asemănător celorlalți colegi ai lui de la AȚRU. Do-uăzeci și cinci de mii pe lună, aşadar 300 000 forinți în anul 2000. Suma poate fi considerată relativă. Nu este nici o treime cât iau pentru aceeași (aceeași?) muncă obştească vicepreşedinții reprezentanței românești pe țară. Oricum, donația totalizată pe întregul an 2000 este cea mai mare subvenție personală pe care a oferit-o vreun român din Ungaria în scopuri comunitare. Dacă noi, românii, am avea obiceiul ca în fiecare an să ne desemnăm Omul Anului, aş propune să alegem dintre oamenii de calitate.

Stefan Frătean

Păstrarea tradițiilor de Crăciun

În ultimii ani, Primăria din Chitighaz, împreună cu Autogovernarea Românească au luat inițiativa unor întâlniri ecumenice, pentru păstrarea și ducerea mai departe a obiceiurilor strămoșești locale, legate de sfera tradițiilor de iarnă. În acest an, serbarea tradițională va avea loc la Căminul cultural, în după-masa zilei de 23 decembrie, la ora 16.00. Aici se vor reuni credincioșii diferitelor confesiuni (baptiști, catolici, reformați, ortodocși) din comună. Iar tineretul școlar și adulții vor prezenta câte-un program cultural legat de sărbătorile de iarnă.

La Aletea

Multe probleme, puține rezolvări

Autogovernarea Minoritară Română și Autogovernarea Minoritară a Țiganilor din Aletea, luni 11 decembrie, a ținut o ședință la Sediul Românilor din Aletea pentru a discuta despre experiențele celor doi ani de la înființare.

Ioan Sălăjan, preşedintele Autogovernării Române din Aletea, a declarat că s-a organizat şedința împreună cu țigani, din cauză că majoritatea problemelor sînt comune. Din partea Autogovernării orășenești a participat și viceprimarul Klemm István.

Problemele discutate au fost: divergențele dintre românii din Aletea; situația Școlii Generale Române; situația cimitirului și a bisericii; păstrarea tradițiilor, balul românesc.

Publicul s-a arătat interesat față de problemele actuale.

La sfîrșitul ședinței participanții s-au înțeles că:

– Pînă în iunie trebuie să se rezolve problema cimitirului, să fie a tuturor orășenilor. În acest caz îngrijirea, dar și conducerea, va fi sarcina Autogovernării orășenești. Ori să fie declarat cimitir ortodox. În cazul acesta Biserica Ortodoxă trebuie să rezolve toate problemele.

– E necesar să se reorganizeze formațiile de dansuri și cîntece populare.

– Se vor face primii pași pentru reînnoirea legăturilor cu localitățile înfrățite din România.

– Și în Aletea se va organiza „Ziua Minorităților”, data încă nu se știe.

– În ianuarie se va organiza balul românesc, dar despre condiții nu s-a putut decide nimic, din cauză că Gheorghe Ardelean, directorul Casei Culturale, din diferite motive nu a putut participa la ședință.

I. C.

Furtunoasa conferință la înalt nivel de la Nisa

Între 8-11 decembrie 2000 a avut loc, la Nisa, Conferința Interguvernamentală a Uniunii Europene (UE). La Nisa, fiindcă în cea de-a doua jumătate a anului curent funcția de preşedinte al UE a îndeplinit-o Franța. Urmărind cu viu interes lucrările conferinței, a trebuit să-mi dau seama, de la bun început, că pecetele principale ale acesteia nu pot să fie altele decât următoarele: tensiune, tîrguiești infinite, confruntări înverșunate și, pînă la sfîrșit, compromis. Văzînd că conferința, poate, nu va putea ajunge la un consens în ce privește adoptarea deciziilor referitoare la reformele interne inevitabile, condiție sau, mai bine zis, pînă acum piedică principală a lărgirii, înspre răsărit, a granițelor unionale, unele țări membre mici, mai concret Belgia și Portugalia, amenințau cu un adio înainte de încheiere. Austria, Grecia, Luxemburgul și Suedia sprijineau, de asemenea, această intenție. Așa, deci, are tot temeiul prima concluzie, conform căreia Nisa, în loc de crîncenele confruntări dintre Germania și Franța, a devenit, dacă-mi amintesc bine, pentru prima dată pactul revoltei, a ridicării glasului celor mici.

Și-acum, să vedem, ce revendicau aceste țări? În primul rînd reîmpărțirea ponderii pe baza principiului egalității aplicat nu numai în cazul celor patru mari puteri, respectiv Germania, Franța, Marea Britanie și Italia, scopul lor fiind transformarea radicală a sistemului una peste alta, ca pînă la sfîrșitul celei de a treia zi, ultima prevăzută pentru durata Conferinței, perspectivele să ni se pară spulberate, iar iluziile noastre pierdute. Era momentul ca J. Chirac, preşedintele Conferinței să propună prelungirea lucrărilor, în vederea ajungerii la o soluție măcar de compromis, acceptabilă pentru toți membrii UE. Fiindcă ceea ce a adus ziua de duminică, 10 decembrie 2000, după nu mai puțin de 15 ore de dezbateri și discuții aspre, trebuie s-o considerăm ca o decizie pozitivă, dar de compromis în privința reformelor interne, înlăturînd obstacolele principale din fața intrării țării din estul european. Conferința a stabilit că numărul

maxim al UE poate să fie de 28.

Să nu ne amăgim, n-a fost însă asta o hotărîre unanimă, majoritară. În primul rînd, a fost tenacitatea înverșunată a celor mici, acel factor care n-a permis Conferinței să rezolve toate problemele principale. Pentru punerea la punct a ceea ce a rămas deschis, la propunerea Italiei s-a decis să se convoace, pentru 2004, o nouă conferință interguvernamentală.

Noi putem, totuși, așa cum spunea primul ministru Orbán Viktor după înfîlnirea de la Bratislava a grupului țărilor de Visegrád (Polonia, Republica Cehă, Slovacia și Ungaria), să avem toate motivele ca să fim de voie bună. Domnia sa afirma, pe drept cuvînt, că hotărîrile adoptate la Nisa sînt în plină concordanță cu interesele noastre naționale, fiind importante și pentru comunitățile ungarilor trăind în minoritate în Albia Carpatică. Satisfacție, deci, fiindcă pînă acum am avut de-a face numai cu tergiversări interminabile în ce privește data posibilă a intrării noastre în UE. Acuma, dispunem de un itinerar calculabil.

La conferința de presă organizată la sfîrșitul reuniunii la nivel înalt de la Nisa, preşedintele J. Chirac spunea că UE, peste doi ani, este gata pentru lărgirea rîndurilor sale, dependent însă de nivelul de pregătire al candidaților. Asta înseamnă data de 1 ianuarie 2003, pentru noi termen ideal, în plină concordanță cu planurile noastre de pînă acum. Există deja și suspjecți, spunînd că termenul deschiderii porților nu înseamnă, în mod automat, intrarea, de exemplu a Ungariei, țară pe semne cea mai pregătită dintre candidate. În orice caz, nouă nu ne rămîne altceva de făcut decât să urgentăm,

pe de o parte pregătirile necesare, iar pe de alta, tratativele cu organele competente ale UE. E adevărat, mai e ceva de făcut și în acest sens: din 29 de capitole de bază pînă la ora actuală putem să considerăm a fi gata doar 14. Rămînem cu speranța că noua preşedinție pentru următoarele șase luni, pe care urmează s-o îndeplinească Suedia, ne va ajuta și în acest sens.

Dacă ar fi să fac primul bilanț al Conferinței de la Nisa, m-aș referi, în primul rînd, la problema principală, reîmpărțirea voturilor. S-a decis ca cele patru mari puteri să dispună de 29 de voturi fiecare. Odată intrată, Ungaria va face parte din grupul țărilor mijlocii (împreună cu Belgia, Portugalia și Republica Cehă), și va dispune de 12 voturi. Nu e rău! Despre tratat aş spune că este rezultatul unui compromis, este echivoc, minimal, rămas cu mult sub așteptările prealabile. Urmează ratificarea acestuia din partea țărilor membre, proces care va dura aproximativ 18 luni, ca după aceea UE să poată să spună, avînd deja o bază legală, că este dispusă să se țină de cuvîntul dat încă la Helsinki: de la 1 ianuarie 2003 își deschide porțile în fața acelor candidați care s-au pregătit pentru depășirea pragurilor unionale.

Mulți pun problema în felul următor: Conferința de la Nisa este un pas înapoi sau un pas, măcar și modest, făcut înainte? Eu cred că putem să considerăm această conferință ca un pas înainte, chiar dacă este modest. Iar pentru noi, cetățeni ai Ungariei, a fost un mare succes! Cel puțin, așa judec eu lucrurile, la ora actuală, și din punctul de vedere, din interesul adevărat al românilor din Ungaria.

Al. Ardelean

Colaborare SUA și Ungaria cu România

Aflată la Budapesta, în cadrul unui turneu în Europa, doamna Madeleine Albright, ministru de externe al Statelor Unite ale Americii, a ținut o conferință de presă în cadrul căreia, între altele, a apreciat că atât SUA, cât și Ungaria trebuie să colaboreze cu România și că noul guvern de la București trebuie sprijinit în continuarea procesului de reforme. Șefa diplomației americane a spus că România va avea prilejul să dovedească bunele sale intenții după 1 ianuarie 2001, odată cu preluarea preşedinției OSCE, cînd va trebui să facă față cerințelor care se impun. Doamna Albright a subliniat că este convinsă că dacă și România va fi integrată în Comunitatea Europeană relațiile ungaro-române se vor schimba în bine.

Filme române și maghiare la Seghedin

În luna octombrie, la Sfințu Gheorghe avea să se desfășoare Festivalul de film româno-maghiar Senzor. Atunci directorul Studioului de Film din Budapesta Kántor László și-a exprimat dorința de a aduce festivalul pe meleagurile Ungariei. Și iată că acum, cu exact două luni mai târziu, Seghedinul, „orașul soarelui” – cum îi spun localnicii – a găzduit în perioada 12–16 decembrie Festivalul Senzor.

Programul a fost întocmit pe ideea ca prin creațiile prezentate publicului să primească o imagine globală despre filmele anilor '90. În Miniplexul din inima orașului, timp de cinci zile au rulat filme de lung metraj, scurt metraj și filme documentare. Creatorii români au adus la Seghedin pelicule realizate în ultimii zece ani, în timp ce creatorii maghiari au oferit publicului cele mai proaspete filme, realizate în acest an, multe dintre ele fiind rulate în premieră. „Cultura este chemată acum mai mult ca oricând să-și joace rolul ei de punte între popoare. Cultura este – cum se știe – de multe ori cel mai bun ambasador al oricărui popor. Mai mult, prin cultură se poate realiza și dezvoltarea economică durabilă” – a declarat la gala de deschidere domnul Mihai Moroiu, șeful Direcției pentru Relații Internaționale din cadrul Ministerului român al Culturii. „Prezența noastră aici demonstrează că dincolo de relațiile noastre culturale fi-rești și străvechi lucrăm împreună într-o perspectivă a dezvoltării culturale regionale și într-o perspectivă europeană. În cadrul viitoarei Uniuni Europene ne vom păstra fiecare specificul cultural, dar valorile culturale ale fiecărei țări vor avea ocazia de a fi puse mai bine în circulație și cunoscute de către ceilalți.” – a mai spus domnul Moroiu. Doamna Körösi Orsolya, adjunct al secretarului de stat al direcției culturale din cadrul Ministerului Patrimoniului Cultural din Ungaria a ținut să precizeze că acest festival, această prezentare reciprocă, este de neprețuit. Pe

de o parte că este pentru prima dată după mai multe decenii când se prezintă filmele noastre. Pe de altă parte pentru că această selecție a filmelor românești și maghi-

Maia Morgenstern și Kulka János

are aici împreună, reprezintă o forță artistică deosebită. Acest efect extraordinar contribuie în mare măsură ca să ne cunoaștem reciproc bucuriile, necazurile celui-lalt, precum și speranțele și deznădejdea comună, iar cunoscându-le reciproc, cu toate caracterele ei bune și rele, să ne acceptăm reciproc și chiar să ne privim unii pe alții ca prieteni. Lucian Pricop, directorul Oficiului Național al Cinematografiei din România și-a exprimat speranța că aceste filme vor constitui o invitație la dialog în limbajul universal al filmului și o invitație la o colaborare viitoare pe calea coproducțiilor, care – deși modest, e adevărat – dar au și început deja.

– Cu ce scop a fost adus festivalul la Seghedin? – am întrebat-o pe doamna Liliana Ionescu, șefa serviciului de presă relații publice din Ministerul Culturii din România.

– În buna tradiție a relațiilor româno-maghiare, ca și într-o urmare firească a relațiilor bilaterale naturale culturale și de bună vecinătate cu Ungaria, am organizat o săptămână a filmului româno-maghiar la Seghedin. Am venit aici cu cele mai importante producții de film a ultimilor zece ani, precum și cu o serie de importanți realizatori, atât regi-zori cât și interpreți de marcă, care s-au bucurat de mult succes și au câștigat premii internaționale în Europa, cu o filmografie tînă, cu actori tineri, regizori tineri de prim rang, deci o nouă filmografie, noi creatori, pentru o nouă perioadă care

a început după 1990.

– De ce tocmai Seghedinul?

– Pentru că este un oraș foarte frumos, pentru că este un oraș universitar, nu pentru că există peste o sută de români, ci pentru că ar trebui să nu existe numai capitala. Întreaga Ungarie trebuie să ne cunoască, așa cum probabil Sfințu Gheorghe a reprezentat capitala Festivalului Senzor în România... Și atunci de ce nu Seghedinul, care este un oraș, mărturisesc, absolut

fermecător. Nu m-am așteptat să fie atât de frumos, sînt impresionată, ca întreaga delegație de altfel. Îl găsim superb. Iar populația tînă are ocazia să cunoască un grup de realizatori, de actori tineri, de mare valoare, zicem noi, dacă ar fi să vorbim numai de doi dintre ei: Dorina Chiriac și Costel Cașcaval, care la Cannes au făcut absolut furori. Și în general toți realizatorii sînt de vîrstă tînă sau pînă la 40 de ani, deci vin cu un plus de prospețime, cu un alt mod de percepție a creației. Deci altceva, așa cum țara s-a modificat, s-a schimbat, și cinematografia aduce un alt mesaj, diferențiat față de perioada de dinainte de '90. Eu cred că este un lucru bun. Acest schimb de experiență este util în perspectiva unor relații de colaborare, bănuiesc, care vor urma. Noi ne prezentăm potențialul artistic, ne prezentăm creativitatea și în reciproc o vom cunoaște pe a maghiarilor. În felul acesta eu cred că se va naște o colaborare care va fi benefică în primul rînd pentru cultură, și apoi pentru relațiile interumane. Ceea ce este formidabil.

„Stare de fapt” este un film de Stere Gulea, un film care evocă evenimentele revoluției din 1989 din România.

– De ce tocmai această peliculă a fost selectată pentru debutul Festivalului „Senzor”? m-am interesat de la Irina Coroiu, critic de teatru și film.

– „Stare de fapt” este un film care a avut premiera în 1995 și a fost scris de Eugen Uricariu după o idee de

REVOLUȚIA și revoluția

Nici nu ai zice că au trecut 11 ani de la revoluție. Deschizi televizorul și îl vezi pe Ion Iliescu, deschizi radioul și auzi aceleași nume: Mircea Dinescu, Sergiu Nicolaescu, Petre Roman, Silviu Brucan, etc.

Tatăl meu îmi spusese că „REVOLUȚIA își mănîncă proprii eroi” (vezi revoluția franceză). La noi însă, eroii de atunci de la televizor sunt și eroii de acum. Să fi trecut oare 11 ani sau e doar o senzație? Căci între timp am îmbătrînit, am obosit de stresul tranziției, m-am săturat de oamenii de cultură care se transformă în lideri dar care n-au fost în stare să producă nimic, să determine producerea unor evenimente fericite și pentru bietul meu popor român.

E un sentiment straniu, care totuși are o explicație. Copiii mei, de exemplu, se uită la mine neîncredători atunci când le spun că „pe vremea lui Ceaușescu salariul era raționalizat, nu aveam voie să mergem la biserică, stăteam la coadă pentru hîrtie igienică”. Dar, într-un moment de inspirație, fiul meu, care se apropie de 11 ani, fiind, deci, aproape de aceeași vîrstă cu revoluția, îmi spune: „nu mă mir că ai suportat situația asta. La urma urmei, țara tot pe Iliescu l-a votat după toate câte le-a făcut!”.

Câtă dreptate are și cât de neputincios te simți când vezi inteligența și tinerețea lui călcată în picioare de zâmbete reformiste, neo-„zeelandeze” (ca să nu zicem altfel), când vezi foști deveniți actuali, nuliți deveniți vedete.

Au trecut 11 ani de la ceea ce s-a numit revoluția din decembrie. Dar nu i-am câștigat ci i-am pierdut. Și acest bilanț radical mă pune în fața unui mare semn de întrebare: oare, copiii mei vor apuca măcar ei REVOLUȚIA, aceea adevărată, scrisă cu majuscule, sau și lor, copiii „emanațiilor” de acum 11 ani le vor servi la micul dejun minciună, la prînz manipulare, iar seara câte un talk-show de nimic sau o revistă de cultură lipsită însă chiar de conținut?

Cristina Zărnescu, București

Lucian Pintilie, scenariul fiind apoi preluat de către Stere Gulea, care și-a dorit foarte mult să realizeze acest film tocmai fiindcă în momentul acela, vă imaginați că avînd premiera în 1995, povestea filmului a început mult mai devreme, mult mai aproape de data reală a întîmplărilor din film, atunci cînd probabil starea noastră, „starea de fapt” era ușor alta decît cea din ziua de azi.

– Filmele românești participă la mai toate festivalurile internaționale din Europa. Dvs., în calitate de critic de film, unde situați filmul românesc de la sfîrșitul secolului XX?

– E dificil de făcut o apreciere globală, fiindcă și situația cinematografiei românești din ultimul deceniu este relativ mai specială, numărul de filme produse pe an a scăzut vertiginos. Înainte de Revoluție aveam o producție medie și, evident, se puteau realiza filme de diverse facturi, și puteau avea acces la producție, regizori din toate generațiile. După Revoluție, din motive lesne de înțeles, în primul rînd financiare, a intra în

producție a devenit o problemă extrem de dificilă. Și de aceea filmele pe care noi le-am oferit în aceste două sesiuni festivaliere au un caracter oarecum retrospectiv, reflectînd producția cinematografiei românești din ultimul deceniu, în timp ce producția maghiară propusă în aceste două festivaluri a fost extrem de recentă, din anul trecut și chiar din anul acesta. Totuși bucuria și mîndria noastră este faptul că, deși avem extrem de puține filme realizate, ele au circulat foarte mult în festivalurile de prestigiu și au dobîndit chiar premii remarcabile.

– Credeți în viitorul cinematografiei românești?

– Bineînțeles că eu sper ca nu peste multă vreme să se găsească mecanismele economice care să deblocheze această „stare de fapt” nu tocmai veselă din cinematografia românească și pot să vă spun, chiar anul acesta sînt gata de intrat în producție ceva mai multe filme decît în alți ani. Sînt foarte mulți cineaști talentați, care sper că vor reuși să-și aducă dreptul de a spune „Motor!”. Iulia Kaupert

Cîntarea în comun are la Bătania o tradiție de peste o sută de ani

Distincția „Pentru românii din Ungaria”

Corul de femei din Bătania și *Mihai Ardelean*, directorul Căminului cultural din Micherechi, sînt premiați Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) în anul 2000. Distincția „Pentru românii din Ungaria” a fost constituită în anul 1997, la propunerea lui *Gheorghe Gros*, vicepreședinte al AȚRU. În primul an au fost premiați *Lucia Borza*, redactora de manuale școlare din Budapesta, *Gheorghe Gros*, președintele Autogovernării Române din Bichișciaba și Ansamblul folcloric din Micherechi. În anul 1998, au primit premiul AȚRU *Teodor Misaroș* (postum), vicar al Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria, *Teodor Oltean*, învățător în pensie din Giula și comuna Apatu. În 1999, premiul „Pentru românii din Ungaria” i-a fost conferit deputatului bihorean *Láyer József*, vicepreședintele Comisiei pentru drepturile omului, minorități și culte din cadrul Parlamentului Ungariei. Înmințarea distincției anului 2000 va avea loc la 29 decembrie, la sediul din Giula al Autogovernării Românești pe Țară.

Familia, revista din Pesta de odinioară a lui *Iosif Vulcan*, fiului preotului greco-catolic din comuna bihoreană Leta Mare, relatează în 1872 cum că „din Bătania ni se scrie, că acolo în 17 decembrie,

muri cînd la biserica românească din Bătania s-a fie în același timp 10-15 cîntăreți de excepție – atît de mulți, încît nu încăpeau în strană, își amintesc cu nostalgie bătăniienii zilelor noastre. Dar o comunita-

rea reprezentațiilor teatrale. „Corul plugarilor din Bătania, comitatul Cenad, a aranjat a doua zi de Paști o petrecere populară, care a început cu cîntări și declamațiuni; apoi s-a jucat Ruga de la Chisătau, comedie populară, cu cîntece și joc, într-un act, de Iosif Vulcan. Reprezentația teatrală s-a ținut în pădurea orașului, iar petrecerea cu dans a urmat apoi în sala hotelului Corona” – scria revista *Familia* din 1899. O altă relatare din presa timpului ne reproduce atmosfera vremii, în care activa Corul plugarilor din Bătania acum o sută de ani. În corespondența din 10 aprilie 1899 a revistei *Tribuna poporului* se scrie că „mai mulți fruntași din Bătania au invitat pe sodalii români din Nădlac, ca cu ajutorul corului vocal din Bătania să aranjeze o petrecere, un concert și o producțiune teatrală. Producțiunea teatrală a reușit de minune ... Foarte bine s-a produs apoi corul vocal sub conducerea dlui înv. *George Popovici*. Multă laudă merită conducătorul acestui cor, pentru că deși poporul, în urma neînțelegerilor ce există între cei doi preoți e dezbinat foarte ... ast-

fel ne explicăm, că deși românii din Bătania sunt puțini, D-sa a putut înființa un cor vocal cîstit, care face onoare Bătăniei”. Cu ceva mai tîrziu, în anul 1902, bătăniienii înființează „Reuniunea românilor de cîntări”. Președintele acesteia era *Marcu Crișan*, notarul fiind *Gheorghe Popovici*, învățătorul școlii confesionale din loc. Din presa vremii aflăm că profilul corului nu consta numai din redarea cîntecelor populare românești, ci s-a angajat și la popularizarea muzicii culte românești, la cultivarea limbii materne și a tradițiilor populare. În revista „*Biserica și școala*”, în anul 1904, se scriu următoarele – „Reuniunea română de cîntări din Bătania aranjază din incidentul conferinței de toamnă a învățătorilor gr. ort. români din despărțămîntul protopresbiterial al Aradului, duminică în 31 oct. concert și reprezentațiune teatrală împreună cu petrecere de joc la care invită respectuos comitetul aranjator. Concertul se va ținea în teatrul de vară din Bătania; iar petrecerea în Hotel Central”.

Constatăm deci că tradiția cîntării în comun, păstrată pînă-n zilele noastre la Bătania are o vechime documentată de peste o sută de ani. Corurile au un loc aparte în cultura muzicală la românii de aici. Cîntarea în cor s-a dovedit a fi cea mai reușită formă a păstrării și răspîndirii culturii românești, dar și a întăririi identității naționale. Formațiunile corale și teatrale din Bătania s-au transformat mai tîrziu în așa-numite „echipe culturale”. Conducătorul echipei „*Tineretul român din Bătania*”, înființată în anul 1945, a fost *Gheorghe Nicoră*. Dansatorul *Ivan*

Șutea organizează și el o nouă echipă culturală. Ziarul *Libertatea noastră* din 1951 scrie că „grupa culturală din Bătania este aceea, care între toate grupele noastre de dans deține titlul de întăietate”.

În anul 1947, bătăniienii își construiesc un lăcaș propriu pentru întruniri. Se înființează apoi aici clubul românesc, condus de *Andrei Sălăjan*. Întrunirile aveau loc săptămînal. Din anul 1972 se organizează un cor mixt. Repertoriul corului a fost compus din cîntece populare românești. În anul 1975, bărbății au părăsit corul și s-a format „*Corul femeilor din Bătania*”. Dirijorul corului era *Iuliana Mamuzsity* (născ. Van). În 1977 a venit în ajutor profesorul de muzică din Arad, *Gheorghe Flueraș*. Membrii actuali ai corului sînt *Felicia Birtaş*, *Rozalia Faluközi*, *Csátó Andrásné*, *Edita Nima*, *Timea Grestyák*, *Emilia Tompan*, *Mărioara Lung*, *Catița Szilágyi*, *Catița Birtay*, *Kovács Ilona*, *Cornelia Magori*, *Maria Nádaski* și fiica sa *Maria Nádaski*, *Iuliana Mamuzsity*, *Olga Katona*, *Elena Vidiczki*, *Irina Garami* și fiica sa *Veronica Garami*.

O membră fondatoare a corului, participantă și azi la programele comunității, este *Cornelia Magori*, născută la Cenadul Unguresc, în anul 1927. După obținerea diplomei de învățătoare la Gherla, ajunge în anul 1947 la Bătania. Timp de 43 de ani a predat la școala românească din loc, a învățat sute de copii să scrie și să citească românește, i-a introdus în cultura românească, a luat parte la activitățile echipei de dansuri populare, a instruit grupa teatrală din Bătania, dar a și cîntat pe scenă cîntece populare românești.

Conducătoarea corului, doamna *Iuliana Mamuzsity* s-a născut tot la Cenadul Unguresc, în anul 1931. Ca profesoară de cînt și muzică, a ajuns, după căsătorie, în anul 1954 la Bătania unde a predat la școala românească și a dirijat mai multe coruri de copii. Mulțumită însușirilor și priceperii lor, coristele din Bătania îmbogățesc și azi cultura românească din Ungaria.

Eva Cozma Frățean

Echipa culturală condusă de Ivan Șutea, în anul 1947

cu mare pompă s-a sfințit biserica gr. or. română, celebrînd dl. protopop al Aradului *Ioan Rațiu*, cu asistența preotului local român *Moise Grozescu* și a sîrbului *L. Petroviciu*.” Știrea vremii ne indică anul din care românii din Bătania au biserica lor independentă de consătenii lor sîrbi. Urmărind rolul bisericii ortodoxe în dezvoltarea tradiției muzicale a bătăniienilor vom constata contribuția importantă a preotului, a cantorului și a dascălului locului. Credințioșii bătănieni și-au dorit întotdeauna preot și cantor cu voce frumoasă, liturgia ortodoxă fiind bogată în cîntări. Era un lucru firesc ca toți credințioșii să învețe cîntările bisericești, iar cei mai buni cîntăreți dintre bărbăți să primească loc în strană. Erau vre-

te ortodoxă nu are nevoie de mai mulți cantori, doar de unul singur. Cantorul era persoana dinstinsă dintre cîntăreții din strană, cu cea mai bună voce. Aproape un secol întreg, pînă la moartea sa în anul 1998, cîntărețul bisericii ortodoxe române din Bătania era *Eftimie Tîrnovan*, actualul cantor este *Cornel Soldan*.

În cadrul bisericii din Bătania au funcționat, cu mici întreruperi, mai multe coruri. Mulțumită cercetărilor făcute de dr. *Maria Berényi* știm că în anul 1899 a funcționat aici „*Corul plugarilor*”, despre a cărui activitate scria revista *Familia*, pomenită mai sus. Pe lîngă răspîndirea culturii muzicale, corul s-a angajat și la punerea în scenă a unor piese teatrale scrise în stil popular și organiza-

Primul cor al femeilor din Bătania

Originea cuvîntului Crăciun

Originea și înțelesul numelui de Crăciun dat sărbătorilor Nașterii Mîntuitorului și devenit nume propriu sub forma de *Crăciun*, *Crăciunul*, *Crăciuneasa*, precum și nume de localitate sub formă de *Crăciunea*, *Crăciunești* etc., nu sînt încă lămurite. Este posibil să fie, cum s-a spus, o modificare a cuvîntului latinesc *creatio* - *reationis*, însemnînd crea-re, întemeiere, început de viață. Cuvîntul Crăciun este apropiat și de cuvîntul rusesc *Korocium*, care denumea obiceiul de iarnă, precum și o veche divinitate păgînă a iernii și a morții. Indiferent de originea etimologică a numelui, sărbătorile Crăciunului sînt dedicate Nașterii de la Betleem care a devenit obiectul unui complex ritual prin care este celebrată.

Cele mai frumoase explicații ale numelui și, într-un fel, cele mai „adevărate”, le aflăm în legende populare dedicate Maicii Domnului. Aceste legende evocă imaginea unui sat pastoral unde trăia Moș Crăciun și unde avea case mari, grajduri, coșare și staul pentru vite. În acest sat sosește o femeie necunoscută care, simțind că i-a venit vremea să nască, bate la poarta casei lui Moș Ajun și-i cere adăpost. Dar Moș Ajun, spunînd că este om sărac, o trimite la fratele său bogat, Moș Crăciun. Acesta însă nu o primește, ci o trimite să nască în grajdul vitelor. Soției lui, Crăciuneasa, fiindu-i milă de străină, o ajută să nască, faptă pentru care este pedepsită de bătrînul Crăciun cu tăierea mîinilor.

Cînd Crăciun află că în grajdul său s-a născut Domnul Iisus, se căiește și-și cere iertare, devenind „primul creștin”, „sfîntul cel mai bătrîn”, „soțul femeii care a moșit-o pe Maria”.

De fapt, prin tot ceea ce face, bătrînul Crăciun se opune și împiedică nașterea pruncului Iisus. Conflictul, așa cum a fost conceput de imaginația populară, între bătrînul ursuz și un prunc ce așteaptă să vină pe lume,

poate să configureze conflictul dintre omul vechi, tipul degradat, ursuz, neprimitor și rău, și omul nou, timpul speranței și al salvării.

Într-o altă ordine de idei, a adevărului istoric, același conflict ar putea ilustra ciocnirea dintre două straturi ale vieții religioase și mutațiile care au avut loc ca urmare a întîlnirii dintre ele. Este vorba despre vechile forme de reprezentare a sacralului, aparținînd perioadei precreștine, și noile forme de reprezentare a sacralului, aduse de creștinism.

Un document foarte vechi, *Monografia anului 354*, dovedește existența în vechea Romă a unei sărbători în ziua de 25 decembrie, care corespunde sărbătorii precreștine a solstițiului de iarnă NATALIS SOLIS INVICTIS, nașterea soarelui neînvins, care, după cea mai lungă noapte a anului își recapătă vigoarea.

Aceeași perioadă de timp a fost consacrată celebrării zeului Lotus – Lotusnaliile romane erau celebrate între 21 și 31 decembrie, ziua nașterii zeului solar de origine iraniană, Mithra. Slavii, la aceeași dată, serbau divinitatea menționată deja, Korocium, zeul iernii și al morții. Care va fi fost divinitatea geto-dacă celebrată în aceeași perioadă de timp, nu se știe. Existența acestuia pare să fie, totuși, o certitudine în legătură cu care sîntem pre-

veniți de chiar prezența în cadrul sărbătorii creștine a numeroase elemente vechi, precreștine, tolerate, acceptate, chiar asimilate de creștinism, nu înaintea bisericii să fi încercat, secole de-a rîndul, să le elimine. Deși se opuneau creștinismului, așa cum Moș Crăciun încerca să împiedice nașterea pruncului Iisus, aceste elemente de religie arhaică au ajuns să fie în cele din urmă „creștinate”.

Această asimilare a unui vechi fond religios nu a putut fi făcută de Biserică fără concesii. Pornind de la interpretarea textelor biblice, părinții bisericii au fixat dubla naștere a lui Iisus – fizică și spirituală – în a șasea zi după Anul Nou, celebrat pe atunci la colindele lui ianuarie. Ulterior, au lăsat pe loc, la 6 ianuarie, Botzul sau nașterea spirituală, și au mutat nașterea propriu-zisă pe 25 decembrie, suprapunînd-o peste ziua de naștere a unor divinități anterioare – Saturn, Mithra, Crăciun. Din acest motiv, sărbătorile de iarnă păstrează acea structură stratificată pe care o sesiza Simion Florea Marian. Vechimea și suprapunerea sărbătorilor creștine peste cele precreștine, a celor greco-romane peste cele autohtone, geto-dace, au dat naștere unei realități spirituale unice în Europa, greu de disociat astăzi în componentele cărora a fost structurată de-a lungul mileniilor.

Ana Hoțopan

Corindă...

Ciucuri muguri dă mătasă,
Lasă-ne gâzdoai-n casă.
Că d-asăară tă-p-afară,
Cu botuța su-suoară.
Și ne ploaie și ne ninje,
Și ne ploaie și ne ninje
Și ne pică picurele
De la tâte streșinele.
Dacă, gazdă, nu te-ncrezi,
Leși afară de ne vezi.
Că sîntem în haine verzi,
Că sîntem în haine verzi.
Făr-d-on fir dă busuioc,
Dăi, Doamne, gazdii noroc!
Făr-d-on fir dă iarbă creață,
Dăi, Doamne, gazdii viață!
Și la tăți cîți îs în casă!

Culeasă din Micherechi

Atmosfera sărbătorilor de iarnă

În preajma sărbătorilor de Crăciun de fiecare dată mă gîndesc cu nostalgie la copilăria mea. Îmi aduc aminte cum l-am așteptat pe Moș Nicolae, ce emoții am avut, cum ne-am lustruit bocancii și îi așezam în fereastră. Sora mea era „maestrul de ceremonii” al acestor misterii: în timpul nopții a sosit Moș Nicoale și ghetetele s-au umplut cu daruri, cu jucării și ciocolată... În timpul acela pe la noi era o sărăcie de groază, totuși noi copii am primit cele mai bune și alese bucate.

Nu uit mirosul și gustul grîului și porumbului fiert amestecat cu zahăr sau cu miere, dacă a fost. Ce mîncare împăratească era!

După Moș Nicolae am început să „refacem” cu ortacii mei din ulița noastră „Peștera cea Sfîntă”. Am meșterit din lemn, lut și hîrtie Sfîntul lăcaș, ieslea, animalele și Sfînta Familie cu Noul Născut. Apoi am pus în „peștera” noastră și o mică lumină, am început umblatul cu Vifleemul pe la casele ungurești. Era noapte, era întuneric, și noi eram călăuziți tot de stelele din cer. Ce seri minunate! Și din zori în zi am rețrăit ce am cîntat și ce am jucat în aceste seri pline de har. Nasul ne era pe jumătate înghețat, iar picioarele ne erau încremenite cînd am ajuns acasă sleiți de oboseală... Și îmi aduc aminte cum tatăl meu citea lîngă cuptor, iar mama lustruia clanțele și garnișele de alamă, călca rufe. În liniștea casei familiale adormeam cu perna-n brațe, și aveam visuri curate cu îngerii păzitori.

Pe zi ce ne apropiam de Crăciun, în căldura casei am învățat colindele cu tatăl meu, cu mama și cu sora.

Mama a pregătit prăjituri cu miere și cu nuci, iar aroma dulce și plăcută a umplut toată casa. În sfîrșit, casa a fost în perfectă ordine, totul a strălucit, iar între timp și sufletul nostru s-a filtrat, s-a curățit. În dimineața Ajunului m-am sculat devreme, mi-am umplut buzunarele cu grîu și cu porumb și umblam de la vecin la vecin cu „Pi-pi-pi”: am presărat grînele în curte și am rostit o zicală, care a început cu Pi-pi-pi... Între timp acasă s-au repezit evenimentele: mama a pregătit cina de Ajun, a fiert fasolea și „ploațele” de prune, în cuptor s-au copt gubele. Tata pregătea bradul, umplea un coș cu fin, cicoci de porumb și nuci și punea coșerița sub masă, iar în casă, peste tot, presăra fin și arunca nuci în colțurile casei. Așa, cu „floarea finului”, am așteptat sosirea Crăciunului, sosirea Noului Născut.

Sărbătorea casa, sărbătoreau oamenii, animalele din jurul nostru, a sărbătorit pămîntul, grîul încolțit... După ce am mîncat, am pornit să colindăm, pînă noaptea tîrziu. Iar în traistă am adunat nuci, bani și multe daruri. Nu am cuvinte potrivite ca să descriu ce bucurie era pentru noi colindatul.

De Sfintele Slujbe de Sărbători să nici nu vorbesc, la chemarea clopotelor s-a umplut biserica cu buni credincioși, cine s-a putut mișca era acolo. Au venit s-au rugat și au cîntat colindele strămoșești, cu mare bucurie s-au închinat Noului Născut. Totul era atît de frumos, parcă umblam în vis.

Mirosul mîncărurilor, parfumul bradului, mirosul finului și al Crăciunului a pătruns pînă în adîncul sufletelor noastre. E acolo și azi.

Șt. Oroian

Iubiți frați și iubite surori întru
Hristos,

Sunt două mii de ani de când proorocia aceasta a Dreptului Simeon, primitorul de Dumnezeu, cel care L-a ținut în brațele sale pe Hristosul Domnului¹, se împlinește nestrămutat. Câte împotriviri nu a iscat Acesta, Fiul lui Dumnezeu? De câte ori nu a șocat El curgerea lumii și de câte ori nu i-a răsturnat mersul? Și iarăși, câți au fost aceia care s-au smintit din pricina Lui? Și câți, oare, pe care El, cu neasemuita-I frumusețe, i-a ridicat din noroiul păcatelor și din strânsoarea patimilor și i-a adus la o nouă viață?

Încheiem acum două milenii de istorie așezată, cel puțin în Europa, sub pecetea creștinismului. Două mii de ani de bucurii și suferințe, de lumină și întuneric, de biruințe și de înfrângeri. Strămoși, părinți, apostoli, propovăduitori, evangheliști, martiri, mărturisitori, pustnici, drepti² s-au săvârșit vărsându-și sângele, lacrimile, sudoarea pentru Cuvântul lui Dumnezeu. Iar veacul nostru, cel care acum se încheie, a adus Bisericii podoaba unei cohorte de mucenici mai numeroase decât a celor din primele secole creștine. De unde le-a venit lor puterea aceasta de mărturisire?

Bincredincioși creștini
și cucernice credincioase,

Pruncul Iisus, pe Care ne pregătim să-L întâmpinăm postind, rugându-ne, colindând și bucurându-ne, este, nu trebuie să uităm nici o clipă aceasta, „Împăratul împăraților și Domnul domnilor”³. El este Cel Care dă putere celui ce dorește să-I urmeze și să mărturisească lumii că Acesta este Mesia, Unicul și Singurul-născut Fiul al lui Dumnezeu, despre Care Îngerul cel Mare Gavriil a spus că „împărăția Lui nu va avea sfârșit”⁴, așa cum, de altfel, credem și vestim toți dreptmăritorii creștini.⁵

Cel născut în iesle este, într-adevăr, nu numai copilul lipsit de apărare, omul singur și înșingurat în fața cosmosului uriaș, ci este, încă mai mult, Domnul Cel părăsit de toți din grădina Ghetsimani, Cel batjocorit și răstignit, dar și Cel Înviat și Preamărit.

Iar Prea Curata Fecioară le vede pe toate acestea și, smerită, se cutremură cufundată în tăcerea adâncă a tainei, așa cum ne-o arată icoana sârbătorii. Totul stă învăluit în taină, în Taina cea mare a tăcerii lui Dumnezeu: și fecioria Mariei – Născătoarea de Dumnezeu – și nașterea lui Hristos Domnul din Fecioara și moartea Fiului lui Dumnezeu, cum le scria creștinilor din Efes, în jurul anului 107 al Mântuirii, Sfântul Ignatie, Purtătorul de Dumnezeu, Episcopul Antiohiei⁶.

În icoana Nașterii lui Hristos le avem pe toate: Fecioara Prea Curată, cucerită de minunea ce s-a săvârșit întru ea și Pruncul, Fiul lui Dumne-

† SOFRONIE
EPISCOP AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE DIN UNGARIA
PĂSTORALĂ LA NAȘTEREA DOMNULUI
2000

zeu făcut om, învelit în fașă ca mortul în giulgiu, culcat în iesle ca-ntr-un pat al morții, adâncit în „peștera întunecoasă” ca-ntr-un mormânt. Dar totul strălucește alb de lumina Învierii anunțate mai dinainte de Prooroci.

Și, iarăși, nu avem voie să pierdem nici o clipă din vedere că Domnul – Copil, Mlădița din tulpina lui Iesei, Lăstarul din rădăcinile lui, cum mai înainte L-a văzut Isaia⁷, Steaua ridicată din neamul lui Iacov, Toiagul ieșit din Israel, pe Care înainte de a Se arăta, magul cel din vechime Valaam Îl privea, „dar nu de aproape”⁸, Acest Prunc este „Cel ce este”⁹, Cel Care a spus despre Sine că este dinainte de a fi fost Avraam¹⁰, nu doar odrasla, ci și rădăcina lui David¹¹.

El este Alfa și Omega, Cel dintâi și Cel de pe urmă, „Cel ce este, Cel ce era și Cel ce vine, Atotțiitorul”¹², „începutul și sfârșitul”¹³, „Cel Care a murit și a înviat”¹⁴, Cel Care S-a descoperit pe Sine ca biruitor al morții și al iadului: „Cel ce sunt viu. Am fost mort, și, iată, sunt viu, în vecii vecilor, și am cheile morții și ale iadului”¹⁵.

Mielul lui Dumnezeu este, totodată, și „leul din seminția lui Iuda”¹⁶, biruitor asupra morții, înaintemergător al nostru în Împărăția Învierii, nădejdea noastră, bucuria noastră, atât de frumos așteptat de primii creștini și reprezentat pe pereții locurilor lor de adunare și de adormire în Domnul, sub chipul Luceafărului lui dimineții, El Înșuși descoperindu-Se ca „Steaua Care strălucește dimineața”¹⁷.

Puterea Sa, a Cuvântului lui Dumnezeu, Cel „îmbrăcat în veșmânt stropit cu sânge”¹⁸ i-a însușit pe martirii din toate timpurile și din toate locurile.

Binecuvântați fii
și evlavioase fiice în Domnul,

Pășim, iată, în cel de-al treilea mileniu de la Întruparea Domnului Hristos. Intrăm într-un nou veac, punem un alt început nădejilor noastre.

Dacă secolele care s-au scurs au însemnat multe certuri și dezbinări, ură și mânie, rupturi și despărțiri, apoi timpul care ne așteaptă ar trebui să fie, dacă am căuta mai mult la poruncile lui Hristos decât la plăcerile noas-

tre, unul al împăcării și regăsirii, al dragostei și blândeței, al vindecării rănilor și al mângâierii.

Și aceasta pentru că așa voiește Domnul. A Lui este dorința și a Lui și rugăciunea cea mare a Miresei Sale – Biserica – anume: „unirea tuturor”¹⁹. Pentru că Fiul lui Dumnezeu nu desface chipul cel suferind al lumii, al omului, ci îl reface și îl preface în chip al măririi cerești. El nu respinge pe nimeni, ci pe toți îi voiește la Sine și întru Sine. Despre El scria un creștin din Alexandria Egiptului, pe la anul 200 al Domnului, într-o scrisoare cunoscută în Biserică sub numele de „Epistola către Diognet”, că Tatăl „L-a trimis ca să cheme, nu ca să alunge”²⁰.

Or, dacă Stăpânul și Creatorul nostru, Cuvântul cel viu Născut din Fecioara, Răstignit și Înviat al lui Dumnezeu, Care pentru noi S-a făcut Om, arage și iubește, mângâie și împacă, iartă și binecuvintează, oare nu s-ar cădea ca și noi, cei ce ne numim creștini, să facem întocmai?

Iată cum, iubiți frați și fii în Du-hul Sfânt, suntem chemați la mai multă dragoste, ba mai mult: la iubire totală. La deschidere deplină față de lumea care atât suferă și are disperată nevoie de dragostea noastră vindecătoare, a tuturor celor ce facem parte din Sfânta Biserică, Trupul tainic și Mireasa Domnului. Suntem datori să nu ne întoarcem spatele unii altora, să ne prețuim, să ne ajutăm, să arătăm tuturor cât de mare este iubirea sfântă dintre noi. Dar toate acestea înseamnă sacrificii, renunțare la mândria și la egoismul din noi, înseamnă coborârea bunătății dumnezeiești în viața noastră.

În vremurile de început ale Bisericii creștinii erau însetați să se întâlnească, să se vadă ori să-și vorbească prin scrisori. Când se întâlneau, își cereau sfat, „cuvânt de mântuire”. Ne-au rămas nenumărate mărturii scrise ale dorinței lor de apropiere, de convorbire. Pentru aceasta, și noi, într-o lume care se face tot mai mică, nu avem voie să ne înstrăinăm unii de alții, ci suntem obligați, de însăși credința pe care spunem că o avem, să încercăm să ne vorbim, să convorbim, să intrăm în dialog pentru a ne apropia, a ne putea înțelege, a ne ierta mai

apoi și a ne îmbrățișa unii pe alții întru dragostea lui Hristos Iisus, pentru a reface unitatea neamului omenesc ruptă prin păcat.

Cât trebuie să jertfim pentru aceasta, într-un secol al vitezei crescânde? Un bătrân de demult, nevoitor în pustie, mărturisea că s-a luptat cu un gând și s-a rugat douăzeci de ani lui Dumnezeu ca să-i poată vedea pe toți oamenii ca un singur om²¹. Cât despre noi, cei de astăzi, slăbiți și împuținați, s-ar putea să avem nevoie de viața noastră întreagă pentru a împlini acesteia.

Dar, oare, nu pentru așa ceva ne-a dăruit Dumnezeu viața, ca să ne iubim unii pe alții, să ne cunoaștem, să-I vedem chipul în fiecare dintre semenii noștri, să-L lăsăm să ia chip în noi, să Se nască în ieslea sufletelor noastre, în peștera înghețată a inimilor noastre? Pentru ca, apoi, să le încălzească la focul dumnezeieștii iubiri, să Se nuntească în noi, în fiecare în parte, cu sufletul fiecăruia din noi, prefăcut, prin harul lui Dumnezeu și prin voia noastră liberă și lucrătoare, în mireasă a lui Hristos.

Și pentru a nu uita că suntem datori a ajunge la unirea sfântă cu Domnul, e bine să ne amintim cât mai des că începutul „minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileei”²², la o nuntă²³, așa cum ne învață și colindul străbun:

*La nunta ce s-a-nântimplat
În Cana Galileei,
Fost-a și Iisus chemat...
...Atunci toți au cunoscut,
În Cana Galileei,
Că Mesia S-a născut...*

La unire între noi, la deschidere suntem cu toții chemați, pentru a vedea întreaga lume că în noi sălășluiește Domnul Iisus Hristos cu adevărat și strălucește de nepământeasca Slavă a Dumnezeirii.

La mulți și binecuvântați ani, plini de lumina și iubirea lui Hristos!

1. Luca 2,25-35.
2. După Liturgia Sfântului Ioan Gură de Aur.
3. Apocalipsa Sfântului Ioan Evanghelistul 19,16.
4. Luca 1,33.
5. Articolul 7 de credință al Simbolului niceo-constantinopolitan – Credeul.
6. Sfântul Ignatie Teoforul, Către Efeseni, XIX, 1.
7. Isaia 11,1.
8. Numeri 24,17.
9. Ieșire 3,14.
10. Ioan 8,58.
11. Apocalipsa 5,5 și 22,16.
12. Apocalipsa 1,8; 1,17 și 2,8.
13. Apocalipsa 21,6 și 22,13.
14. Apocalipsa 2,8.
15. Apocalipsa 1,18.
16. Facere 49,9 și Apocalipsa 5,5.
17. Apocalipsa 22,16.
18. Apocalipsa 19,13.
19. Liturgia Sfântului Ioan Gură de Aur.
20. Epistola către Diognet VII,5.
21. Patericul, Alba-Iulia, 1999, p. 395-396.
22. Ioan 2,11.
23. Ioan 2,1-11.

Icoane, rugăciuni în culori

„Dumnezeu mi-a făcut semne acum 5 ani, arătându-mi picturi și icoane. Am fost foarte bolnavă. Mi-am pierdut toate speranțele. Mai-nainte n-am înțeles ce ar însemna aceste icoane pe care le-am văzut în mintea mea, dar apoi mi-a fost tot mai clar că este un mesaj de la Dumnezeu.”

Elena Ruja numai de cinci ani pictează peisaje, portrete și tot ce îi place, iar de doi ani și icoane pe lemn și pe sticlă. Până în 1995 a trăit o viață obișnuită, a avut un loc de muncă în orașul unde trăia cu familia sa, la Bichișciaba. Nu-și amintește că în copilărie ar fi fost atrasă de desene, de picturi. Azi, cei care au ocazia să vadă lucrările ei, cred că se întâlnesc cu o artistă matură, dezvoltată.

Elena Ruja s-a născut la Micherechi, în anul 1952. Școlile și le-a făcut la Micherechi și la liceul românesc din Giula. De la începutul acestui an trăiește în Seghedin.

În scurtă perioadă de cind se ocupă de artă, a avut expoziții la Bichișciaba,

a făcut școala de artă de la Arad, a participat la diferite ateliere de pictură, dar acum pentru prima dată s-a prezentat în fața consătenilor săi. Duminică, 17 decembrie, după Sfânta Liturghie din biserica ortodoxă, în Adunarea Oastea Domnului s-a deschis o expoziție din icoanele Elenei Ruja, care pot

fi admirate de către micherecheni până la sfârșitul lunii ianuarie anul 2001.

Expoziția a fost deschisă de preotul paroh Ioan Bun, iar lucrările au fost apreciate de Prea Sfinția Sa Sofronie. Episcopul românilor din Ungaria a îndemnat-o pe pictorița care se roagă prin culori să nu se oprească, ci să continue această muncă, să ia legătura cu alte școli și să picteze și în continuare spre bucuria tuturor celor care au ocazia să admire icoanele ei de tentă ortodoxă. Prea Sfinția Sa și-a exprimat convingerea că pictorița, în timpul creării, simte o bucurie sufletească, ceea ce se vede și din aceste icoane, picturi din cele mai vechi timpuri. E. Iova

Sărbătorirea Crăciunului la Betleem a fost anulată

Din cauza ciocnirilor violente palestino-israeliene, Eparhia catolică din Betleem a contramandat ceremonia sărbătoririi aniversării a 2000 ani de la nașterea lui Iisus Hristos, la Betleem, pentru care s-a pregătit timp de doi ani. În timpul sărbătorii urma să fie prezentat „Corul Păcii” din componența căruia fac parte credincioși din SUA,

Ucraina și Rusia. În cadrul proiectului „Betleem-2000” urma să fie organizat și un Festival de Crăciun. Eparhia catolică învinuiește conducerea statului Israel pentru situația tensionată din teritoriu. Liderii proiectului „Betleem-2000” speră că de Crăciun, la Betleem va fi, totuși, pace.

Orthopress

De praznicul Crăciunului

„Îngerul le-a zis: „Nu vă temeți, căci vă aduc o veste bună, care va fi o mare bucurie pentru tot norodul: astăzi în cetatea lui David vi s-a născut un Mîntuitor, care este Hristos, Domnul”. (Luca 2-11)

Nașterea Mîntuitorului a fost una din cele mai bune vești, ce s-au rostit pe acest pămînt. Este un lucru minunat să știm că Dumnezeu, îndată ce-a căzut Adam și Eva în neascultare, și-au mîncat din pomul oprit, Dumnezeu le-a făgăduit Mîntuitor. Ei au căzut, Dumnezeu i-a ridicat, îndată făgăduindu-le Mîntuitorul, prin cuvintele rostite către șarpe, care i-a îndemnat să păcătuiască. Așa grăiește Domnul către șarpe: „Vrăjmășie voi pune între tine și femeie, între sămînța ta și sămînța ei. Aceasta îți va zdrobi capul și tu îi vei zdrobi călcîiul”. (Genesa 3-15) Cu alte cuvinte, tu ai înșelat-o pe Eva, dar va veni o femeie, știm că aceasta femeie e Fecioara Maria și se va naște dintr-însa Mesia-Mîntuitorul, care îl va birui pe Diavol. Dumnezeu a făcut un plan în Ceruri, că nu va veni pe pămînt să judece, să pedepsească, să nimicească oamenii ca în timpul lui Noe sau în Sodoma și Gomora, se va coborî pe pămînt să salveze omenirea, să aducă împăcare, iertare, salvare și mîntuire. Dumnezeu izgonește pe Adam și Eva din Eden și se închide ușa Raiului.

Cînd Domnul Iisus a fost răstignit pe Sf. Cruce, ispășind păcatele omenirii, ușa Edenului s-a deschis larg. Dumnezeu stă în ușă și cu multă dragoste și cu brațele deschise cheamă și primește pe orice om să creadă și să intre, zicînd: „Veniți, că toate sînt gata... mai este loc!” (Luca 14-17 și 22)

Încă astăzi ești chemat și tu, frate creștine, să crezi și să te întorci la Dumnezeu, trăind o viață curată. Două posibilități sînt ca să pornești cu pașii sufletului tău, după Cuvîntul Mîntuitorului de la Matei 7-13-14: „Intrați pe poarta cea strîmtă. Căci largă este poarta, lată este calea care

duce la pierzare, și mulți sînt cei ce intră pe ea. Dar strîmtă este poarta, îngustă este calea care duce la viață și puțini sînt cei ce o află.” Pe calea cea largă poate să facă omul ce voințește, păcate și rele multe. Dar pe calea cea strîmtă, trebuie să facă voia lui Dumnezeu.

Cînd a fost Iisus pe pămînt, fiind obosit și încurajat de mulțime mare, de îmulzeală, a zis către fiii lui Israel: „Pînă cînd voi fi cu voi? Pînă cînd voi suferi?” (Marcu 9-19). Și iată că ne suferă și ne răbdă de 2000 de ani. Noi cîtă răbdare avem față de aproapele? Dacă vine la noi și își spune durerile? Un sfînt părinte scrie că la Avraam a venit odată un bătrîn de 80 de ani ca să mai vorbească cu el, să-i ceară sfaturi. Bătrînul nu credea în Dumnezeu cel Adevărat, că avea idolii lui. Și acum te închini la idoli? Îl întreabă Avraam. Da, a răspuns bătrînul. Atunci Avraam i-a dat o palmă. Noaptea în vis l-a întrebat Domnul: Ce-ai făcut astăzi Avraame? „Nu pot susține cei care se leapădă de Tine și se închină la idoli!”

„Eu l-am răbdat 80 de ani pe pămînt, tu nu l-ai răbdat cinci minute?”

După atîtea vești ca la rele cîte auzim în lume, iată și o veste bună de Crăciun: „Căci un Copil ni s-a născut, un fiu ni s-a dat...” (Isaia 9-6). Avem Mîntuitor, Messia Hristos e al nostru. Pe acest Copil îl putem lua în brațele noastre sufletești, îl putem urma, cu convingerea deplină că El voințește să ne conducă la mîntuire și știe calea...

Au fost niște părinți cari aveau un singur băiat, pe care s-au străduit să-l crească, să fie ascultător, supus, harnic, cinstit, credincios. Dar n-au reușit.

Căci băiatul, dacă a crescut, s-a abătut de la calea cea bună, fumatul, alcoolul, jocul de cărți și alte plăceri și distracții păcătoase l-au adus pînă acolo că la ceartă și bătaie din cîrciumă a lovit pe cineva în cap, rănindu-l grav. A fost arestat și condamnat la 3 ani închisoare. Părinții întristați și răniți la suflet, s-au hotărît să-l pedepsească. Fiecare deținut avea dreptul să primească lunar o scrisoare de acasă și un pachet cu alimente. Iar acest tînăr 3 ani la rînd n-a primit nimic. Era de fiecare dată atent să-și audă strigat numele dar în zadar. Tocmai cînd se apropia Crăciunul, a sosit și eliberarea lui, împlinindu-se cei trei ani. A scris la părinți că va fi eliberat, cerînd iertare și primire acasă. În fundul grădinii lor era un nuc, și nu departe trecea calea ferată. Băiatul și-a rugat părinții să-i descopere dacă îl iartă și dacă îl primesc din nou ca pe fiul lor. Dacă pe nuc va fi prins un steag alb, asta înseamnă că părinții îl iartă. Dacă nu va fi steag alb în nuc, înseamnă că nu-l primesc și nu îl iartă. Fiind în tren cu un prieten lîngă el, în tren i-a explicat și lui și l-a rugat să fie atent cînd îi va face semn și să caute dacă va fi steag alb în nuc. Trecînd trenul pe lîngă grădina părinților, prietenul lui a strigat: „E plin nucul de steaguri albe!” Băiatul a plîns de bucurie.

Și noi putem plînge de bucurie căci Tatăl ne iartă și se împacă cu noi datorită Jertfei de pe Cruce, și Sîngele ispășitor al Fiului Său. Tot pămîntul e plin de steaguri albe, de vestea cea bună și minunată că Dumnezeu iartă și declară pace cu omul păcătos. Amin!

Pr. Teodor Rocsin

Slujbe arhieresti la Crăciun

Prea Sfinția Sa Sofronie, episcopul Bisericii Ortodoxe Române va sluji în ziua Ajunului, la 24 decembrie, în biserica din Chitighaz, unde va avea loc hirotonirea întru preot a diaconului Calinic. În prima zi de Crăciun, episcopul nostru va oficia Sfînta Liturghie în Catedrala Sf. Nicolae din Giula, iar la 26 decembrie, în biserica ortodoxă din Micherechi. În a treia zi de Crăciun, PS Sofronie va fi printre credincioșii din Bichiș.

Daruri pentru Noul Născut

Multă lume are falsa impresie că Dumnezeu este „costisitor”, că El vine ca să ne fure toate bucuriile și plăcerile vieții. Multora li se pare că Dumnezeu le cere prea mult. Așa să fie? Ce vrea Pruncul născut în iesle de la noi? De ce a venit El?

Dă-i grijile și îngrijorările tale (1 Petru 5:5)

Dumnezeu ne-a privit de la înălțimea cerului și ne-a văzut triști și preocupați cu problemele noastre. În bunătatea Sa, El ni l-a trimis pe Domnul Isus ca să ne scape de această presiune a vieții.

Dă-i păcatele tale (Isaia 53: 4-6; Evrei 9:26; etc.)

Sursa tuturor problemelor noastre este păcatul, înstrăinarea noastră de Dumnezeu și trăirea după capul nostru. Am ajuns robi ai poftelor nesăbuite și victime ale propriilor noastre capricii. Diavolul nu ne-a adus fericirea, ci auto-distrugerea. Dă-i pruncului născut în iesle păcatele tale. Despovărează-te și lasă-te vindecat de El.

Dă-i inima ta (Ezech. 11:19; 36:26)

Singurul motiv pentru care Dumnezeu vrea să-i dai inima ta este faptul că ai o inimă bolnavă. Dumnezeu vrea să facă un transplant de inimă: „Fiule, dă-mi inima ta...” Nefericirea ta este izvorâtă din condiția precară a inimii tale. Avem inimi împietrite, bolnave. Nu mai suntem sensibili la Dumnezeu și la lucrurile cu adevărat valoroase și veșnice. Ne entuziasmăm pentru fleacuri și rămânem nesimțitori la intențiile și planurile lui Dumnezeu cu noi și cu lumea.

Dă-i planurile și visurile tale
MARIA și IOSIF erau logodiți și aveau minunate planuri de viitor. Dumnezeu a „dat buzna” în viața lor și le-a oferit altceva. Acceptarea vocii lui Dumnezeu a însemnat renunțare la planurile

și visurile lor. La prima vedere așa ceva pare dureros și devastator. Poate chiar așa și este. Dumnezeu nu rămâne însă dator. Un proverb spune că la fundul fiecărui pahar de bere al lumii guști drojdia amară, dar la fundul fiecărui pahar de pelin dat de Domnul se găsește întotdeauna miere. Noi nu ne putem închipui încă slava și cinstea Mariei în timp și eternitate. O vom vedea în curând!

Toți oamenii folosiți de Dumnezeu au avut un moment al „frângerii”. Profeți și judecători, misionari, pastori și evangheliști au trebuit să „renunțe” la ei, ca să se dea Domnului. Răsplata lor va fi mare! Trăim vremuri în care oamenilor, până și creștinilor din Biserici le este frică să se dea Domnului în întregime. De aceea și lucrarea Domnului este așa cum este. Moodt spunea că lumea nu a văzut încă ce poate face Dumnezeu cu un om care i se dă Lui în întregime!

Dă-i „puținul” pe care-l ai
HANGIUL i-a dat Domnului un loc umil în iesle, și Dumnezeu l-a băgat în istorie.

a) Moaștele din Egipt au fost răsplătite de Dumnezeu pentru „puțin” (Exod 1:21)

b) Sutașul n-a fost nici el uitat (Luca 7:5)

c) Un copilăș i-a dat Domnului câteva pâini și câțiva pești.

Dă-i atenția, timpul, oboseala și închinarea ta

MAGII au făcut aceasta și au descoperit Pruncul și mântuirea.

Ți se pare Dumnezeu „costisitor”. Mai fă-ți încă o dată socoteala. El a venit ca să-ți ia problemele, păcatele și inima neaducătoare de fericire. În locul acestora, Dumnezeu îți oferă prin Cel născut în iesle: pace, neprihănire și bucurie în Duhul Sfânt. Primește darul lui Dumnezeu!

Tu ce-i dai Noului Născut?

Pastor Daniel Burtic

Gheorghe Berényi

S-a născut

*Cu două mii de ani în urmă,
Într-o iesle, într-un grajd micuț,
S-a născut al lumii salvator,
Căruia i-au pus numele Isus.*

*Iar în câmp stăteau de strajă,
Niște păstori cu turma lor,
Către care îngeri au vestit,
S-a născut în Bethleem al vost' salvator.*

*Haideți, să-i cîntăm și noi pruncului Isus,
Să-i mulțumim, că a venit de sus,
Și să cîntăm dar cu îngeri în cor,
S-a născut în Bethleem al nost' salvator.*

*Haideți, să-i cîntăm și noi pruncului Isus,
Să îi mulțumim, că a venit de sus,
Și ca păstorii în cor, să-L lăudăm și noi,
Pe Domnul Dumnezeu atotcreator.*

*Cu două mii de ani în urmă,
În răsărit a apărut o stea,
Pe care magii au urmărit-o
Plini de emoții, și bucurii.*

*Cînd au văzut steaua oprindu-se,
Au intrat în micuțul grajd,
Cu fața la pămînt s-au închinat,
Aur, smirnă și tămîie i-au adus ca dar.*

*Haideți, să-i cîntăm și noi pruncului Isus,
Să-i mulțumim, că a venit de sus,
Și ca magii și noi să-i aducem dar,
Inima noastră s-o punem ca dar pe altar.*

*Și să cînte dar, toți cu noi în cor:
– Glorie lui Isus! – în inima tuturor,
Că acum două mii de ani am scăpat de iad,
Prin Domnul Isus al nostru împărat.*

Programul de duminică al bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc
ora 9.30 și 14.00 – serviciu divin

Chitighaz
ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 15.00 – serviciu divin

Micherechi
ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 17.00 – serviciu divin

Corinde mi-ș Doamne

Ne aflăm în prag de Crăciun. Fiecare familie își împodobește pomul, mai apar și ghirlande cu becuțe, luminări, artificii, bomboane în geamuri. Dar nu întotdeauna a fost așa. Se zice că mai demult a fost mare sărăcie, dar oamenii totuși au fost bucuroși și mulțumiți. Cine poate povesti mai multe despre vremurile de atunci, dacă nu părinții și bunicii noștri. Gheorghe și Floarea Ruja din Micherechi – care au deja și strănepoți – ne-au povestit despre Crăciunul din copilăria lor din anii 1930–40.

„Crăciunul a însemnat cea mai mare bucurie până la tăți oamenii, dar mai ales până la prunci. Tăți am știut că sărbătorim nașterea lui Domnu nostru Isus.

Băieți s-or strâns înainte de Crăciun cu o săptămână să învețe mai multe corinde, din tați și bunici. Mamele le-or pregătit straiță de pînă de tort și așe or mări pruncii în noaptea de Ajun până dimineața, la bunici, la mătuși, la verișoare. Ele îi așteptau pe copii cu cucuțai copti în cuptor laolaltă cu pîine. Pruncii or mări la fereastra verișenilor și or strigat: „Lăsa-ni-i gazdă-n casă?”

Tata fetii o răspuns: „Lăsa, dacă-ți ști colinda”. Și atunci pruncii or început să colinde:

„Puică neagră bagă-n sac / Scoală gazdă dă-mi colac / Nu-mi da mic că mi-i frig / Ce-mi dă mare, bine-mi pare. / Și co-n fir dă busuioc, dă-i Doamne gazdii noroc / Și co-n fir dă iarbă creată, dă-i Doamne gazdii viață / Și la tați cîți is în casă. Corinde mi-ș Doamne”

După corinda dă la fereastră, or mări în casă, s-or pus pe gerunți și or spus Naștera,

„Naștera Ta Cristoase Dumnezeul nostru / Răsărta-i lumii lumina cunoștință / Că-ntru dînsa ceea ce sclujai stelelor de la ea s-au învățat / Să să-nchine fîie soa-

relui dreptății / Și să te cunoască pe tine răsăritul cel de sus, / Doamne mărire fîie!”

După cîntat, tăți pruncii or căpătat on colac mic, cărnaț, nuci și niște crițari.

Și ficiorii or corindat, numa că ii cu higyege. Dintră ficiori unu a fost iapa, la care o fost sacu cu mîncări. După ce or cîntat și ii Naștera or jucat cu fata gazdii, cu drăguța uă cu verișana. Mama fetii io omenit cu băutura și cu prăjituri, le-o dat cărnaț, on colac și bani și apoi or mări mai dăparte.

Dă cîta dimineață or gătat cu corindatu, da n-or mări acasă, ce la beserică. Le-o plăcut tare acolo că o fost on pom dă Crăciun împodobit și or mai cîntat și corinde. Oamenii n-aveau p-atunci așe pom împodobit ca amu, da nici cadouri. Ne-am rupt cîte o crangă dă brad și pă acii am pus „szaloncukor”. Nici din aște n-or fost pre multe, numa cîte o boabă-doauă la tăți pruncii.

P-atunci n-or fost nici torte. Mamele or făcut fripturi: cărnați, coaste, pecie, leveșe pă spinare, cureți umplut cu pisat, colac cu mac, cu nucă, cu prai, chifle sucite în țucur, chifle cu scoacă. Corzile s-or copt în cuptor care arde cu paie. Fiecare mamă făce cîte 5-6 tăpsii dă colaci. O fost mare bucurie la prunci, or fost tare voioși, mai ales cînd și-or sîmălit banii care i-or căpătat. Pruncii noștri tăt banu și cărnațu l-or cunoscut că cine l-o dat.

În zilele noastre îi mai ușoară viața, da oamenii nu mai mări unu la altu. Tără lume șede la televizor. Atunci stările or fost mai grele, da o fost mai bine că or vinit și neamurile, cotau pă bolnavi, că s-or iubit unu p-altu. S-or strîns laolaltă și s-or omenit cu colaci. Și pruncu cel mic o știut cîte neamuri are, da astăzi nu mai știu.”

R.R.

Pomul de Crăciun

ci de Anul Nou. Din Alsacia pătrunde în Franța la sfîrșitul secolului al XIX-lea, ca și în Spania, Italia, Elveția. Poate că la origine este numai obiceiul popoarelor nordice de a împodobi casele la sărbătorile Crăciunului, cu ramuri de brad și de vîsc, care cu timpul a devenit tradiție, transformîndu-se în Pomul de Crăciun.

Pe calea protestantismului și a catolicismului a pătruns și în Orient. În unele părți ale Rusiei se obișnuia ca ajunul Crăciunului să fie serbat în mijlocul unei păduri de brazi, unde – cel mai frumos dintre ei – era împodobit. Ornamentarea se făcea cu luminări aprinse și era încărcat cu daruri: fructe, flori sau cutii cu bomboane, jucării, dantele, etc.

La români, ca datină de Crăciun, se pare că pînă la sfîrșitul secolului XIX se întâlnea numai în casele nemților ce locuiau în orașe. După primul război mondial însă acest obicei s-a răspîndit pe tot teritoriul României. În zilele noastre este cel mai îndrăgit obicei practicat atît în orașe cît la sate.

(După Pantelimon Miloșescu:
Datini strămoșești)

Nicolae Nicoară – Horia

Plugușorul 2001

Aho, aho, copiii mei,
Iată-ne-n Mileniul trei,
Să le-aducem azi în prag
Plugușorul nostru drag
Cu miros de grîu și brazi
Celor ce ne-ascultă azi.
Gazdă mare, gazdă bună,
După datina străbună
Am venit la Dumneavoastră -
Ne primiți urearea noastră?
Noi, cei mari, dar și cei mici
Oricum nu plecăm de-aici
Pînă nu vă tragem brazda
Să ne țină minte gazda,
Că aici e cald și-i bine
Și Mileniul care vine
Să dea pronia cerească
Sănătoși să vă găsească,
Tot ce faci și-n tot ce spui
Fără sănătate nu-i!
Aho, aho, urați din nou
Încă pentru Anul Nou,
Să vă fie casa-casă,
Gazdă bună și făloasă,
Să aveți în toate spor,
Voie bună tuturor,
Sărbători în Calendar,
Că la Anul venim iar,
Mînați fete și flăcăi
Pentru gazda noastră, mări!
Hăi, hăi...
Pentru plugul care ară
Pace-n lume și în țară
Și de-acum pînă-n vecie
Secetă să nu mai fie,
Din hotăr pînă-n hotăr
Să răsără grîul iar,
Gazda noastră, nu te teme,
Va da Domnul ploi la vreme
Și zăpadă pe măsură,
Chiar dacă mai este ură
Între ceruri și pămînt,
Între gînduri și cuvînt...
Urătura noastră fie
Semn curat de bucurie,
Mîine Anul care vine
Aibă zilele senine,
Să ne duceți gazdă dorul
Cînd venim cu Plugușorul
Urătura creștinească
Sănătoși să vă găsească,
Mînați fete și flăcăi
Pentru toată casa, mări!
Hăi, hăi...
Aho, aho, mai stați puțin
Că pe-aci miroase-a vin
Și a cozonaci cu nucă,
Plugușorul nu se ducă
Pînă gazda nu se-ndură
Să ne dea după măsură,
Cum e bunul obicei,
Pentru toți ortacii mei
Cîte un ceva în dar,
Că n-am urat în zadar,
La sunați din zurgălăi,
Mînați, mări,
Hăi, hăi...
Să mai tragem înc'o brazdă
Și-om pleca la altă gazdă
Pînă nu se face sară,
Rămîneți cu bine dară,
Mînați fete și flăcăi
Hăi, hăi...
Să se-audă pînă-n Munți,
La Anul și la ani mulți!
Mînați mări,
Hăi, hăi...

Seara abia așteptam să aprindem luminările...

Atunci când cineva dintre noi este trist sau foarte posomorât, ar fi bine să-i apară în față bace Gheorghe Guiaș din Aletea, că nu i-ar trebui doar câteva minute ca să-l însenineze. Dar cred că nici de medicamente n-am avea nevoie, dacă ar fi mereu printre noi. Din prima clipă am simțit căldura și seninătatea ce plutește în preajma lui bace Gheorghe și nana Florica.

– Aș vrea să aflu ceva despre tinerețile dumneavoastră...

– Eu sînt născut în Chitighaz, iar soția e din Bătania. Abia mai târziu ne-am mutat aici la Aletea. Totdeauna mi-o plăcut muzica, dansul și glumele. Odată, prin anii '70 când s-o înființat cercul „Röpülj páva”, m-o căutat Gheorghe Nistor și mi-a propus să particip și eu în cor și în asociația de păstrare a tradițiilor. Eu m-am dus bucuros. Pă mine m-o pus de „Gudă” în jocul popular cu nunta. Mi-am scris și versurile pe care a trebuit să le spun:

„Am venit la dumneavoastră / să scoatem floa-

„Asta-i prea crudă și mică / nu-i bună de muncă / nici nu știe să coacă”.

Cînd ne-au adus-o pe „Floarea” noastră, atunci am mulțumit și ne-am veselit la un pahar de vin și o bucată de colac. Pe urmă, mergînd alaiul de nuntă pe uliță, eu am mers înainte, după mine o venit junele și am horit că:

*Eu la joc, mama la joc,
Măi trala, la, la, la...,
Mălaiu-i de joi pã foc,
Măi, trala, la, la, la...,
Bate mîța cu vãtraiu
Măi, trala, la, la, la...,
C-o lãsat s-ardã málaiu
Măi, trala, la, la, la.*

În timpul cununiei, tot eu am glumit că:

„Frunză verde, foi de nucă / bate-i Doamne, cum să țucă!”

Mergînd spre casa unde a fost nunta și ospățul, lăutarii tăt or jucat, iar fetele or horit. În fața cășii, iară au făcut alte glume. Păstă juni or țipat grîu și apă sfințită. Cînd o fost jocu mniresî, oamenii or strîns banii în sîtă. Mare minune o fost asta.

– Aș fi foarte curios, cum ați petrecut cîndva Crăciunul?

nu or fost atîta pomi ca amu – explică bace Gheorghe.

– Numa am mărș în curte la domnie și ne-am tăiat cîte-o creangă mai mare sau mai multe mici. Apu pe acelea mici le-am legat sau le-am împuns în botă dă floarea soarelui. Așe o fost atunci. Aista o fost lucru copiilor, al băieților.

– Noa după ce am împodobit pomul – preia cuvîntul nana Florică – am împodobit și șterțul,

S-o aprins o lumină, și atunci or zîs că noaptea vine calu lui Crăciun. Dacă o fost ploaie și noroi, s-o zîs că vine cu cal negru. Dacă a fost zăpadă, s-o zîs că vine un cal alb.

În seara de ajun ne strînjem noi fetele, și facem verjelutele. Sub cîte un blid punem cocotoare, piaptăn, un inel, piine, sare, cîneapă, lînă, cîlt. (Cocotoarea a înșămnat că drăguțu sau drăguța va fi nealcoș, sare că a fi sărac, banii că a fi bogat, piaptănu că va fi ghințos, cîltul că va fi pãros). Și atunci o fată sau un prunc merea la ușe și ceilalți au învîrtit blidele să nu să știe ca sub care ce ieste.

– Noi, ficiorii ne strînjeam la o casă unde am bătut” d-a filcăii” și meream după vioară. Pînă la Pusta Otlăcii ne-am dus că la noi nu iera muzicant. Meream după bace Gheorghe Burde, cu el venea Lăla, care o fost contrașu. Și unde ne-am strîns, am și jucat, pînă ce nu am mărș la corindat.

Cînd am ajuns la casa fetii, mai nainte am corindat, apoi ne-or pof-

tit înlăuntru. Acolo mai nainte am jucat înainte hidedii fata cășii, pe urmă ne-or înbiet cu cîte o prăjitură, cu un pãhar de vin. Și jucam și cu altele fete care veneau din vecini, apoi mergeam și la cealaltă casă. O minune o fost asta! Amu nu să merge a corinda că zîc că mere „a culduire”. Asta nu-i drepitate, așe or peri toate lucrurile aște frumoase dintră noi. Și-i mare păcat! Dumineca la Crăciun merem mîndru îmbrăcați la biserică. Dacă am avut haine nouă, nu o fost sclobod să le luăm pînă ce nu am fost la biserică cu ele. Și fetele tot așa or fost la biserică.

Apoi și la Anul Nou, de revelion meream cu sania după Burde și Lăla la Pusta Otlăcii și țineam joc. Aște tâte îs uitate, tâte s-or îngropat...

Ce bine ar fi să întîlnim mai des oameni ca soții Guiaș din Aletea, aleteni să stăm de vorbă cu ei, să ne încărcăm sufletele cu atîtea amintiri frumoase. Cred că am simți mai mult esența sărbătorilor și dragostea familiei.

Ioan Cozma

rea din casă. / Să roiască albinele, / să vã dea Dumnezeu binele. / Și am privit pe fereastră / să ne dați mireasa noastră.”

Mai întîi ne-au adus o babă urîtă foc, căreia i-am zis:

„Nu! asta-i o gură căscată, / naște broasca p-o lopată.”

Apoi ne-o adus o fetiță tinerică, la care i-am răs-puns:

– Noi, fetele, în ajunul Crăciunului am pregătit cu mama și cu alte vecine (că umblam una la alta să ne ajutam) prăjituri, colac, turtele, călugi, roțiță, coardă cu mac și cu nucă. Apoi sara am învălit țucur ars și nucă în popir dă argint și dă aur. Aște le-am acățat pã pomu Crăciunului – povestește nana Floarea.

– Da, numai că atunci

lampa cu care am făcut lumină. Am împodobit toată camera și intrarea. O fost tare frumos atunci. Astăzi nu se mai face așa ceva. Seara de abia așteptam să aprindem luminările și mai ales să vină băieții la corindat. Tot în sara Crăciunului am făcut un colac gol și s-o adus într-o coșară dă pită grîu, cucuruz și s-o pus sub masă, iar colacu pã masă.

Anul Nou

*Vă urăm cum se cuvine,
Pentru anul care vine,
Holde mari cu bobul des
Și pe creastă și pe șes:
Să ne fie-ndestulată
Casa toată, țara toată.
Hăi! Hăi!
La mulți ani!*

SFATURI PENTRU UN CRĂCIUN FERICIT

Așteptați Crăciunul
cu trup și suflet
curat

Sensul biblic al postului înseamnă viața în numele lui Iisus. Efectele sale concrete sînt neprețuite. Pentru trup, postul este o cură de sănătate (a devenit o terapie de vindecare în ultimul timp), iar pentru spirit un mod de a atinge beatitudinea. Abținerea trupească are întotdeauna o componență spirituală: mintea devine mai clară, puterea de concentrare sporește, psihicul trăiește o stare de pace și de iluminare. Îndemnul creștin de a însoți postul cu rugăciune are la bază, probabil, tocmai această energizare a gândirii prin înfrînare și abținere. Urmați-l și dumneavoastră, țineți măcar ce-a rămas din postul porinit demult, al Crăciunului. Pe lângă sporul de sănătate pe care îl veți resimți cît de repede, vă veți descoperi și o disponibilitate aparte pentru latura de taină a Sărbătorii, mai ales dacă veți duce și o viață de post.

Bătrînii noștri aveau obiceiuri pe care astăzi mulți dintre noi le-am uitat. În timpul postului nu era voie să lenevești, să vorbești urît, ori să pomești numele necuratului. Nu era permis să vorbești de rău, să te cerți. Nu era voie să fumezi și să bei. Stăpînirea de sine e un bun antrenament pentru minte, care învață astfel să aprecieze valorile. În plus, trezirea spirituală dă un sentiment de liniște și împăcare, de control asupra evenimentelor. Cînd mintea e concentrată pe lucruri esențiale, cînd nu se risipește-n nimicuri, postul se ține cu ușurință, fiindcă vigoarea nu se pierde-n zadar. Așteptați Crăciunul cu trup și suflet curat!

Dar din dar
se face Rai

În aceste puține zile care ne mai despart de Ajunul Crăciunului încercați să fiți generoși. Fiți mai răbdători și mai blînzi cu bătrînii, mai îngăduitori cu copiii, mai miloși cu animalele,

Sărbătorile creștine ale românilor au avut totdeauna un ritual de inițiere care i-a ajutat pe oameni să se simtă cu adevărat fericiți. Bătrînii noștri își cunoșteau mai bine sufletul decît noi. Știau că fără înfrînare și cumpătare, fără căință și rugăciune, fără păstrarea neclintită a tradiției, sensul bucuriei se pierde. Pentru ca sărbătoarea să fie cu adevărat sărbătoare, e nevoie să vă pregă-

tiți pentru ea. Să vă pregătiți trușește și sufletește. Să așezați un spațiu de ordine și de pace în jurul dumneavoastră. Să credeți că sărbătoarea e de origine divină și vă pune în legătură cu Dumnezeu. Adevăratul Crăciun e o înălțare spirituală, o scară cu trepte de aur care duce la Cer. Să pășim împreună către magica noapte a Nașterii lui Iisus.

mai darnici cu cei săraci. Ieșiți din rezerva obișnuită și exersați-vă bunătatea. Spuneți cuvinte tandre. Faceți gesturi de mîngiere. Deschideți-vă sufletul pentru compasiune și milă, încurajați-vă dorința de-a ajuta. Nu trebuie să fiți bogați ca s-o faceți.

Oferită cu drag, chiar și o bucată de piine poate să devină un dar. Bucuria celui care-o primește vă va răsplăti înmîit. Bine dai, bine ai. Mai ales acum, în preajma Crăciunului, darul vă va rezerva un loc în Rai. Nu uitați niciodată că cel mai puternic antidot împotriva singurătății e binele. Practicați-l.

Terapia clopoștelor
face minuni

Așteptarea Crăciunului trebuie să fie însoțită mereu de colinde. Ele fac parte din protocol. Subliniază într-un mod special sărbătoarea. Îi arată vechimea, care coboară pînă la leagănul lui Iisus. Lăsați-le să vă intre în casă. În oraș, acolo unde tradiția lor s-a pierdut sau a devenit o caricatură, colindați dumneavoastră. Amintirile noastre sînt pline de cîntece de stea și de brad. E suficient să cîntați un refren și va mirosi a zăpadă, starea de spirit, atmosfera din casă se vor schimba. Puneți casete cu colinde. Puneți discuri. Vor răscoli sentimente și amintiri care vă vor face cu adevărat fericiți. Stingeți lumina, aprindeți o

lumînare și ascultați. Terapia clopoștelor face minuni.

Nu-i lăsați singuri
de sărbători!

Cele mai frumoase Crăciunuri din lume se află în amintirile bunicilor noștri. Pe vremea lor, zăpezile nu lipseau niciodată, colindătorii veneau direct din ieslea unde se născuse Iisus, Moș Crăciun nu sărea nici o casă... Aveți în familie bătrîni? Cumpărați-le bilete de tren și trimiteți-i pe urma amintirilor de Crăciun. Nu-i grăbiți! Sînt greoi și timizi, cred adesea că nu mai au importanță, că sînt pietre în drum. Rugați-i! Stîrniți-i încetișor. Atingeți argintul din sufletul lor și faceți-l să răsune în evocări. Vor fi fericiți să-și aibă rostul în sărbătoare. Crăciunul lor, mai creștin și mai tradițional decît Crăciunul de azi, e un fir subțire de stea care le trezește amintirile cu lumini. Pe drumul amintirilor sfinte, licărul de viață din făptura lor împrietenită pe jumătate cu moartea se va aprinde din nou.

Iubiți-vă bătrînii! Nu-i lăsați singuri de sărbători.

Seara
de Moș Ajun

Căutați-vă o ascunzătoare în casă, așa cum făceați în vremurile cînd erați doar copii. Un loc dosit, unde să stați cu ochii închiși și să ascultați cum se apropie sărbătoarea. Taina ei se aude: un zvon, un freamăt îndepărtat care vine tot mai aproape, pînă cînd atingerea lui va face ca în suflet să încolțească o sămînță de stea. Lăsați-o să crească. Dați-i drumul către înalt. Împlețiți pe raza ei, ca pe un arbore al vieții, gîndurile de mulțumire, dorința de bine, de sănătate și pace.

Rugăciunile rostite în seara Nașterii lui Iisus nu au vîmi. Ele sînt primite și împlinite. Înainte să deschideți porțile sărbătorii, legați bucuria și taina clipei de Dumnezeu. Cu El în suflet, Crăciunul e rupt din Rai.

Bradul

Iarna, cînd este adusă în casă fie doar și o rămurică de brad, mireasma ei de frig, de zăpadă și de rășină împrășteie bucurie și freamăt.

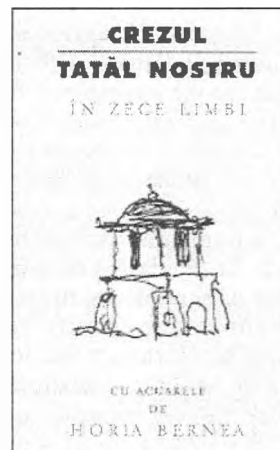
Fiecare revenire a bradului în casele noastre aduce cu sine starea de sărbătoare. Arborele cel veșnic verde are în el o magie care ne face să simțim că este iarăși Crăciun.

Gînduri ca
bradul

Și ce-o să fie dacă seara, cîteodată, în zilele premergătoare sărbătorilor de Crăciun, veți deschide Biblia la capitolele în care e vorba despre Nașterea lui Iisus? Versele scrise în Cartea Sfîntă sînt scurte. Gîndurile

dumneavoastră le pot însă împodobi ca pe un brad: steaua, cei trei crai îmbrăcați în haine strălucitoare, ieslea, Mama-Fecioară, vitele, păstorii, Tatăl cel blînd și mărturia a miliarde de stele că Iisus s-a născut. Înainte să vină Crăciunul, e bine să aveți aceste imagini fixate în minte. Iradiază atîta lumină, încît veți arde ca lumînările de pe brad.

Cartea, cel mai de preț cadou

La Editura Humanitas din București a apărut recent o carte elegantă, de format mic, cît palma, intitulată CREZUL - TA-

TĂL NOSTRU, în zece limbi, ilustrată cu acuarelele fine ca răsufarea, ale maestrului Horia Bernea.

O carte frumoasă, o carte de inimă. Dacă o vezi ești silit s-o răsfoiești, iar s-o citești ți se pare un fapt împărătesc. Dacă atingeți această carte, inima începe să-ți bată mai tare și în suflet sună clopotele unei catedrale.

Acum, în pragul Crăciunului, dacă vrei să faci cadouri, această carte poate fi un dar de excepție, iar cel care o are în biblioteca personală, se poate considera om fericit.

Hans Christian Andersen

Fetița cu chibriturile

Era frig cumplit; ningeă și se făcea noapte. Era cea din urmă noapte a anului, noaptea de Anul Nou!

Pe frigul și pe întinericul acesta, mergea pe stradă o fetiță săracă, desculță, și cu capul gol. Avuse-se ea pantofi când plecase de-acasă, dar ce folos! Erau prea mari pentru dînsa; îi purtase mai înfri mamă-sa și, fiindcă erau așa de mari, fetița i-a pierdut când s-a grăbit să treacă strada, din pricină că tocmai veneau în goană două trăsură. Un pantof nu-l mai găsisese, iar pe celălalt l-a șterpelit un băiețuș; zicea că are să-l facă leagăn când are să aibă și el copii.

Și acum, săraca fetiță mergea desculță, și picioarele ei erau vinete de frig. Ducea într-un șorț vechi o mulțime de cutii de chibrituri și o cutie o ținea în mînă. Toată ziua umblase așa și nu-i dăduse nimeni nici măcar un bănuț. Și-acuma era ostentă, flămîndă și pe jumătate înghețată de frig. Fulgii cădeau și se prindeau de părul ei lung și bălai care-i atîrna frumos în cîrlionți pe umeri – dar ea numai la frumusețe nu se gîndea!

Nu mai putea de oboseală și s-a așezat într-un ungher între două case; una era mai ieșită în afară, așa că între amîndouă era un cotlon. Fetița s-a ghemuit, strîngîndu-și picioarele sub dînsa, dar tot îi era frig. Acasă nu îndrăznea să se ducă, fiindcă nu vînduse nici o cutie de chibrituri și nu căpătase nici un bănuț măcar. Tată-său avea s-o bată; de altfel și acasă era frig, pereții erau spărți și cu toate că astupaseră crăpăturile cu paie și cu zdrențe, vîntul tot răzbătea înăuntru. Mîinile îi erau aproape țepene de frig. Un chibrit ar fi strășnic acum; ce-ar fi să scoată unul, să-l aprindă și să-și încălzească degetele? A scos un chibrit și l-a aprins. Ce frumos ardea! Era o flacăra caldă și limpede ca o lumină, o minunată lumină. Și deodată fetiței i s-a părut că șade în fața unei sobe mari de

tuci, cu picioarele de alamă. În sobă era un foc zdravăn și fetița își întinse picioarele să le încălzească ... dar flacăra se stinse, soba pieri ... și fetița se trezi ținînd între degete chibritul ars.

A mai aprins unul și iar s-a făcut lumină. Zidul, acolo unde era luminat, s-a făcut străveziu ca un geam. Pe geam fetița văzu o odaie cu masa pusă; pe fața strălucitor de albă erau farfurii de porțelan și în mijloc, pe o farfurie, era o coșcogeamite gîscă friptă, umplută cu prune și mere, din care ieșeau aburi. Și ce era mai minunat decît toate, gîsca a sărit din farfurie, a început să umble pe jos, legănîndu-se cu furculița și cuțitul înfipte în spate, și s-a îndreptat chiar către fetiță. Dar deodată chibritul s-a stins și n-a mai rămas decît zidul gros și rece.

Fetița a mai aprins un chibrit și flacăra a făcut lumină jur-împrejur; și în lumina strălucitoare s-a ivit bunică, strălucind și ea, cu zîmbetul ei bun și blînd.

– Bunicuță! a strigat fetița. Ia-mă, ia-mă cu tine! Știu că ai să pleci și tu cînd se stinge chibritul, tot așa cum au plecat și soba cea caldă, și gîsca cea friptă, și pomul cel frumos!

Și repede a aprins și celelalte chibrituri care mai erau în cutie, fiindcă voia s-o mai ție pe bunică-sa să nu plece. Și chibriturile au dat o lumină așa de mare, că se vedea mai bine decît ziua. Niciodată nu fusese

mai frumoasă bunică; a luat-o în brațe pe fetiță și amîndouă s-au înălțat în strălucire și în bucurie, și fetiței acum nu-i mai era frig, nici frică; era în cer.

A doua zi de dimineață, în ungherul dintre cele două case, fetița cu obraji roșii și zîmbet pe buze zăcea moartă, degerată de frig, în cea din urmă noapte a anului. Zorii Anului Nou s-au ridicat deasupra trupușorului mort, lingă care erau împrăștiute o mulțime de cutii de chibrituri, una din ele cu toate chibriturile arse. „A vrut să se încălzească”, ziceau oamenii. Dar nimeni nu știa ce frumusețe văzuse ea și în ce strălucire intrase și ce bucurii mari îi adusesese Anul Nou!

Moș Ajunul

Bună dimineața
La Moș Ajun,
Bună dimineața
La Moș Crăciun!
Dați-ne cite-un covrig,
Că tremurăm de frig;
Dați-ne cite-o nucă,
Că vă dăm de ulucă;
Dați-ne cite-un măr,
Că vă luăm de păr;
Dați-ne cite-o pară,
Că vă lovim de scară;
Dați-ne cite-un șorici,
Că noi nu plecăm de-aici;
Dați-ne măcar parale,
Că luăm ușa-n spinare.
Ne dați, ne dați,
ori nu ne dați,
Că de noi nu vă scăpați!

Școala mea din vis

Școala pe care o visez este pe calculator. Imaginați-vă cît de bine ar fi să ne trezim pe la ora 10.00, să luăm micul dejun pregătit de mama cu cîteva minute înainte, după care să ne așezăm în fața calculatorului și cu ajutorul internetului să facem legătura cu colegii și cu profesorul.

Ai putea să faci mutre în fața profesorului fără să te vadă, ai putea să asculți muzică în timpul orelor, să mănînci și chiar să dormi dacă îți este somn. Într-un cuvînt să faci aproape orice.

De exemplu, dacă la istorie ai învățat, să zicem, despre Egipt, întreaga lume antică ar învia și s-ar reconstrui în fața ta, la geografie să-ți apară în față munții și apele despre care vorbești și, ceea ce ar fi mai bine, ai putea copia la matematică fără să te sinchisești măcar de profesor.

Chiar dacă nu ar fi școala pe calculator, ar trebui ca orele să înceapă mai tîrziu, nu chiar de la ora 7.00 și o oră ar trebui să țină doar 30 de minute. Ar trebui să avem mai puține ore pe zi, ar trebui să avem mai mult timp liber, atît în cursul zilei, cît și în timpul săptămîinii, și vacanțele ar trebui să fie mai lungi.

Profesorii ar trebui să fie buni și înțelegători și la sfîrșitul fiecărei luni să primim bursă pentru tot ce am învățat în acea lună. Nu ar trebui să primim note mici și nici să dăm multe lucrări, să nu avem mult de învățat și să nu avem examene.

În internat să fim doar două fete într-o cameră, să avem televizor, baia noastră proprie, un dulap mai mare. La colegiu ar trebui să fie permanent un doctor care să sară la nevoie, și un pedagog care să aibă grijă de camere, ca să nu ni se fure lucruri din ele.

Ar fi bine ca școala să fie și așa, dar cel mai bine ar fi ca școala să fie pe calculator.

Gîndiți-vă ce bine ar fi așa!

Anita Deac 9/B.
Liceul N. Bălcescu

Burse pentru studenți români

Fundația publică pentru minorități sprijină în anul universitar 2000/2001 șaisprezece studenți români cu cîte 10 mii de forinți pe lună. Pentru această bursă s-au prezentat 44 de tineri români. Selectarea bursierilor s-a făcut în primul rînd pe baza rezultatelor obținute la învățătură. Au primit bursă: *Edit Bordaș* din Micherechi (Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj, Facultatea de Psihologie, anul I), *Zoltán Péntes* din Micherechi (Politehnica Budapesta, Arhitectură, anul I), *Ioan Stan* din Chitighaz (Facultatea de medicină umană, Oradea, anul III), *Clara Abrudan* din Chitighaz (Facultatea de medicină umană, Seghedin, anul VI), *Adriana Santău* din Chitighaz (Universitatea de Vest Oradea, Facultatea de literatură, Secția română-angleză, anul I), *Cristina Novac* din Giula, (Facultatea de

drept, Seghedin, anul I), *Erica Cserhádi* din Giula (Facultatea de drept, Seghedin, anul III), *Cristina Rotar* din Chitighaz (Facultatea de istorie, Seghedin, anul I), *Veronica Tompan* din Bătania (Facultatea de drept, anul III), *Mariana Adriana Csótya* din Giula (Facultatea de drept, Facultatea de științe umane, Seghedin, anul I), *Nicoleta Bogyó* din Micherechi (Institutul pedagogic, Szarvas, anul II), *Erica Malic* din Chitighaz (Institutul pedagogic, Bichișciaba, anul IV), *Vasile Martin* din Micherechi (Institutul de științe de stat, Budapesta, anul I), *Timea Andreea Iova* din Micherechi (Institutul pedagogic, Bichișciaba, anul IV), *Tünde Cefan* din Micherechi (Institutul pedagogic, Bichișciaba, anul II), *Ildikó Czene* din Aletea (Institutul de științe economice, Bichișciaba, anul I). Informația Foaia

L. B.

Prevestiri în noaptea de Revelion

De seara dinaintea Anului Nou se leagă o mulțime de obiceiuri, tradiții și superstiții. Curioșii și cei care cred în astfel de chestii trebuie să profite de acest moment: pot afla o grămadă de lucruri despre viitorul lor!

Cum e ajunul, așa va fi tot anul

În această zi specială, trebuie să ne ocupăm serios de orice chestiune. Începem de dimineață. Ne trezim devreme, pentru ca în anul viitor niciodată să nu întârziem în pat. Apoi, în timpul zilei, să nu cumva să ne băgăm iar în pat, pentru că este semn de boală. Dacă vrem să fim sănătoși și bogați (și cine nu vrea?), trebuie ca dimineața să ne spălăm într-o apă în care am aruncat în prealabil o monedă – dacă e de aur, cu atât mai bine. Din zori și până la miezul nopții trebuie să fim cu ochii în patru. O clipă de neatenție ne poate costa scump. Sînt absolut interzise cerurile și conflictele. Nu e voie să ne batem copiii, pentru că întreg anul vom avea necazuri cu ei. Nu e voie să împrumutăm ceva cuiva, pentru că acel lucru ne va lipsi tot anul din casă. Astfel că de dimineață trebuie să ne punem pe chip cel mai frumos zîmbet de care sîntem în stare, să fim înțelegători, binevoitori și prietenoși cu oricine și să așteptăm tot ce e mai bun de la această ultimă zi a anului vechi.

Bărbatul aduce noroc

Primul oaspete care vine la noi de revelion trebuie să fie un bărbat. O dată cu el, intră în casă succesul.

Dacă vine însoțit de o femeie, aceasta nu trebuie lăsată să intre prima, pentru că aduce cu ea ghinion. Și noi trebuie să mergem într-o scurtă vizită. Nu departe, doar pînă la un vecin. Trebuie să ne străduim să-i distragem atenția timp de o clipă și... să-i furăm un (fleac (împrumutul nefiind permis), astfel încît să ne asigurăm bunăstarea materială pentru tot anul. Atenție! Vecinul nu trebuie să-și dea seama că i-a dispărut ceva! Obiectul trebuie înapoiat de Sfîntul Vasile.

Lumînarea nu minte

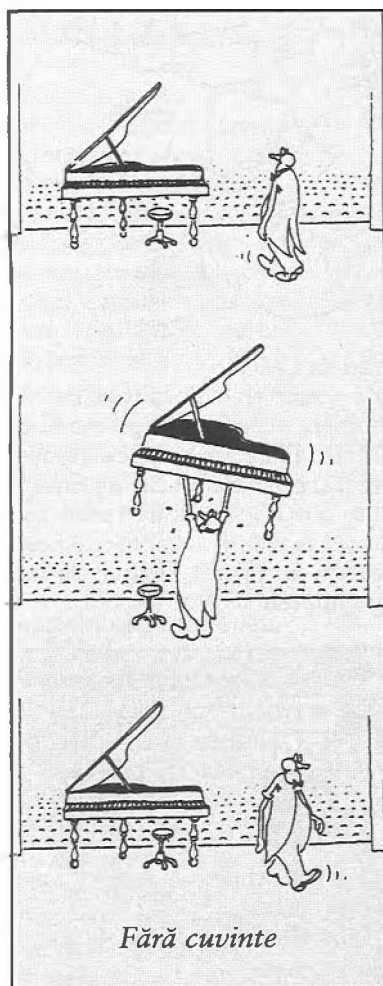
După cină, stăpîna casei trebuie să adune toate lingurile și să le lase peste noapte nespălate. Astfel, familia va fi întotdeauna împreună. După strînsul lingurilor, se sting lumînările și se observă fumul cu atenție. Dacă se îndreaptă spre fereastră, este semn al unei nașteri, spre tavan – nuntă, iar spre ușă – urmează un deces în familie.

După masă, e bună puțină mișcare. Așezăm pe podea cele 12 lumînări, una pentru fiecare lună și sărim peste fiecare. Fiți foarte atenți la această probă, pentru că dacă lumînarea se dărimă sau se stinge, în luna respectivă vom avea necazuri financiare. Viitorul apropiat îl putem afla punînd lumînarea aprinsă într-un vas cu mlai. Dacă flacăra va fi înaltă,

înseamnă că ne va vizita o persoană simpatică, dacă tremură și scoate fum – va veni cineva antipatic.

Monede, apă și lună plină

După cină, trebuie, încă o dată, să ne îngrijim de bani. Aruncăm o monedă într-un vas cu apă și o atingem pe rînd cu fiecare deget, șoptind: „Pentru fiecare deget – un ban de aur!” Nu ne ștergem mîinile și păstrăm vasul cu grijă. La prima lună plină de după Sărbători, repetăm întreaga operație, astfel încît luna să ne lumineze mîinile ude. Cînd sînt uscate, vîrșăm apa, și moneda o păstrăm în permanență la noi. E un mod fără greș de a ne asigura bani mulți și bunăstare materială pentru întregul an. Succes!

Fără cuvinte

– Cînd o să încetezi odată cu băutura?

– Cînd vei fi o soție ideală!, răspunde soțul printre sughituri.

– Vai, nefericitul, conchide ea în fața asistenței. N-o să sfîrșească niciodată!

☺ ☺ ☺

Un cuplu de bătrîni citește ziarul la lumina lumînării, în camera înghețată. El constată cu amar:

– Dacă am avea și mîncare, ar fi ca în timpul războiului!

☺ ☺ ☺

Un bătrîn stă la masă cu baba lui. La un moment dat, bătrînul ia lingura și-i dă nevastei cu ea în cap.

– Ce ai, bărbate, ai înnebunit?, strigă soția.

– M-apucă dracii cînd mi-aduc aminte că nu te-am luat fată mare!

☺ ☺ ☺

– Unde ai fost pînă la ora asta?, îl întreabă soția pe soțul care vine beat acasă.

– La ședință.

– Ce fel de ședință este asta, noaptea?

Să rîdem împreună

– Nu pot să-ți spun, pentru că după a doua sticlă de vin am adormit.

☺ ☺ ☺

În New York, Fred pleacă seara de acasă și abia spre dimineață observă cît de mult timp a trecut. Soția îl va certa. Mergă la o cabină telefonică și, cînd nevasta răspunde, îi strigă:

– Nu plăti nici o recompensă răpitorilor, draga mea. Am reușit să scap.

☺ ☺ ☺

– Ce bun croitor am! Mi-am făcut un costum care mă face cu 20 de ani mai tînăr!, se laudă soțul soției sale.

– Spune-i să-ți facă și o pijama!, veni răspunsul soției.

☺ ☺ ☺

– Nelu, vecinul nostru Nicu și-a adus soacra la el și trăiesc foarte

bine toți împreună. Ce-ar fi să procedăm și noi la fel cu mama?

– De acord, dragă. Întreabă-l dacă o primește.

☺ ☺ ☺

– Specialiștii spun că o persoană obișnuită rostește cam 10000 de cuvinte pe zi.

– Desigur, draga mea, dar tu ești departe de a fi o persoană obișnuită...

☺ ☺ ☺

Soțul citește ziarul. Soția îl întreabă:

– În cît sîntem astăzi?

– Nu știu.

– Păi uită-te în ziar, doar îl ai în mînă.

– Da, dar ăsta e de ieri, nu e de azi.

☺ ☺ ☺

Nelu era cunoscut ca un tip foarte distrat. Într-o seară, soția îi spune supărată:

– Ce e cu tine, dragule? Nu m-ai sărutat de o lună de zile.

– Ești sigură, se miră Nelu. Atunci aseară pe cine naiba am sărutat?

Dicționar revelionistic

CAPRĂ

Despre capră se poate scrie un poem. Sau mai multe poeme. Cineva a scris o scurtă dar genială nuvelă intitulată Capra cu trei iezi. Ah, câte exclamații nostalgice n-aș fi în stare să emit, începînd cu! Pastrama de capră! Capra este un obiect strict legat de Revelion. Confectionată din lemn și diverse materiale textile, cu ea se umblă. De unde locuțiunea verbală umbla cu capra". Unii umblă cu capra, alții cu fotîrlica (fotîrlica, habar n-am ce este!), alții cu vorbe, fiecare după talent și posibilități. Am auzit de o capră care sărea masa (mă rog, o masă, nu se specifică stilul și dimensiunile), iar iada dumneaei sărea casa. Uite, că era să uit: era ceva cu tăiatul lemnului, dar nu-mi amintesc ce anume.

DAR

Dar sau cadou este lucrul cel mai plăcut din lume. Vorba reclamei: Un cadou plăcut de dăruit, un cadou plăcut de primit! Există de altfel și o lună a cadourilor, în care avem voie să facem cadouri. În alte luni – nu știu. De pildă, în luna albiturilor. Sau în luna preparatelor din pește... Darurile cele mai binevenite sînt de două feluri: daruri așteptate și daruri neașteptate. Și invers. În ce mă privește, primesc orice fel de cadou, așteptat și neașteptat, și oricînd, în orice situație și anotimp. Nu vă luați după luna ca-

dourilor. darurile sînt bune tot anul și chiar săptămînal. În fiecare zi... Aștept! Și, ca să fim chit, eu vă dăruiesc inima mea. Vă rog numai să aveți mare grijă, este recondiționată!

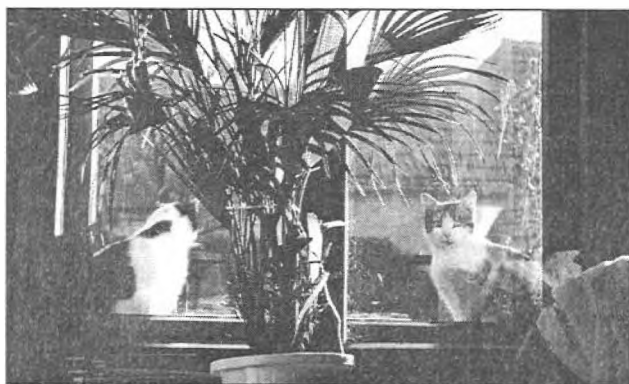
MOȘ CRĂCIUN

Moș Crăciun este un moș confectionat o singură dată în an, cu această plăcută ocazie. Cînd am fost mic (pare de necrezut, dar și eu am fost mic!), moșul respectiv nu m-a vizitat niciodată, sau nu-mi amintesc eu. Sau Io fi chemat altfel. Nici acum nu trece pe la mine și nu știu de ce. Cuminte am fost -- de speriat! Am ascultat de cei mari, nu i-am contrazis, n-am vorbit neîntrebat... Am învățat și-o poezie: Moș Crăciun, Moș Crăciun, (Pe la mine dacă vii,) Nu-mi aduce jucării), Mai bine adu-mi o pilă! Dar tot degeaba. La vîrsta mea, cu toate pilele din lume, nu mai pup eu Moș Crăciun... Pss! N-ați auzit Moș Crăciun așa... n-are el o nepoată?

SORCOVĂ
Ca o sorcovă!

ATENȚIA

O dimineață însorită, dar rece, de toamnă. Ea, deschizînd fereastra:

– Nu trage prea tare pentru tine, iubitele?

El, mirat de atîta atenție:

– Nu, dragă, e bine așa.

Ea, acră:

– Nu vorbeam cu tine, ci cu pisica mea, care stă în geam!

Sfîngăciile noastre în anul ce trece

E adevărat că este greu să recunoaștem, dar și noi, ziariștii, mai greșim. Poate uneori și dumneavoastră, cititorii, observați. Ultimele zile ale unui an înseamnă perioada cînd ne iertăm mai ușor, sîntem mai atenți unul cu altul și

poate sîntem și mai sinceri. Datorită acestei sincerități ne-am gîndit și noi să recunoaștem că nu întotdeauna am reușit să facem, de exemplu, fotografii așa cum am fi dorit noi. Iată, cîteva din succesele noastre!

Foto: MIC

Ghicitoarea
anului
2000:

Cine cu cine
se sărută?

Deschiderea
unei expoziții
privită cu ochi
înlăcrimați

Foto: Șt. O.

Foto: Eva Iova

Fără șea,
fără căpăstru
și fără cap
– cînd calul
e mai deștept
decît tehnica
digitală

Eclipsă
de Soare
la Săcal
– Soarele nu stă
întotdeauna
acolo unde vrea
fotoreporterul

Foto: Șt. O.

Ne cerem spuze pentru greșeli!

Ne pare foarte rău și ne cerem spuze că nici în anul acesta nu am putut scăpa de dure-oasele greșeli de tipar.

Oricum ne-am zmucl, întotdeauna mai scăpăm cîte-o greșală, lucru de care ne rușii-năm și vă cerem iertale.

Ioan Slavici

Crăciunul

O bucată din viața românilor din Țara Ungurească (fragment)

Sîntem, cred, mulți care dorim să știm cum și-au sărbătorit pe vremuri românii Crăciunul, cu atît mai mult cu cît avem impresia că obiceiurile noastre contemporane, legate de acest mare praznic sînt uzate, nu mai păstrează decît foarte puține elemente ale particularităților de odinioară. Citind remarcabila descriere a lui Ioan Slavici din 1877, publicată în ziarul Timpul sub titlul Crăciunul. O bucată din viața românilor din Țara Ungurească, ne vom da seama că, deși tradițiile sînt într-o continuă schimbare, ca orice manifestare culturală, deosebirile nu sînt totuși relevante, esența tradițiilor sociale generate de această sărbătoare creștină s-a păstrat pînă în zilele noastre într-o formă autentică. Ioan Slavici evocă obiceiurile din anii copilăriei, de la mijlocul secolului trecut, obiceiuri petrecute în cîmpia arădeană de care aparținem și noi, românii din Ungaria.

Și cade zăpada, mereu se cerne din înălțimile cerești.

În sat cîinii latră, vitele mugesc, iar oamenii stau împrejurul cuptorului încălzit cu paie și-și spun povești despre minunățiile lumilor gîndite.

Astăzi lumea se înfățișează într-o curată haină de sărbătoare. Privind peste cîmpie, omul vede minunea nemărginirii, albul omăt întins-întins pînă unde nu se mai știe. Ieșind sub cerul lui Dumnezeu, o răceală împospătătoare-i pune tot sîngele în sprinteni mișcare, iară suflul i se înveselește de vederea luminei izvorîte din albeașa omătului. Copiii țipă tăvălindu-se prin zăpadă, paserile-și scutură aripele, cîinii se joacă, vitele se înțeleptesc, toată firea e străbătută de o veselă pornire.

Crăciunul vine pe cal alb! strigă creștinii! Crăciunul, sfînta sărbătoare frumoasă a Nașterii Domnului.

Încă demult se făceau pregătirile pentru bucuria acestei zile.

Pe cînd porumbul se aduna, tot omul își făcea socoteliile, iară la ziua de St. Ignat tot omul își încheie socoteala sa cu purcelul de Crăciun, căci omul nu e om, dacă nu are de Crăciun slănină, costițe afumate, mușchi murați, „cîrnați cu cimbru” și cartaboși de cei mai groși, precum zice colinda lui „Moș Crăciun”. Bogăția se măsoară după numărul slăninelor și a părechilor de cîrnați, pe care fieștecă om le poate înșira în ugeagul său; dar, fie cît de sărac, slănină și cîrnați omul trebuie să aibă de Crăciun, altfel se zice că este un om ca vai de el, care „nu are chiar nici porcul Crăciunului”.

Pentru aceea cîntea „Crăciunului” e purcelul mic, bun pentru frigare, întocmai precum cîntea Anului nou este iepurele, cîntea zilei de Bobotează – curcanul și cîntea Paștilor – mielul.

Numaidecît în dimineața Ajunului, gospodinele își numără perechile de cîrnați și de

cartaboși, aleg cele mai frumoase bucăți de „pecie” (mușchi) și de costițe și trimit din toate cîte o bucată caselor înrudite or împrietenite, însă cu deosebire nașului.

Acesta e însă un dar care se face în schimb și astfel totdeauna cel ce primește din ale altuia, are datoria de bună-cuviință să dea din ale sale, pentru că, precum zice vorba, din aceeași masă să guste la Crăciun.

Purcelul e însă o „cînstă”, iară nu un dar făcut în schimb, nu se dă decît din partea celor „mai mici” celor „mai mari”, și nu se cuvine nici o răsplată pentru dînsul. „Mi-a făcut cîntea de l-a primit”, zice unul și „mi-a făcut cîntea de mi l-a dat”, zice altul.

Este un lucru pe care amîndoi trebuie să-l „ție mințe”.

Astfel finul dă un purcel de Crăciun chiar nașului, care are mai mulți decît dînsul, omul „cu prinsoare” dă unul preotului, învățătorului ori notarului; niciodată însă un om nu dă „cîntea Crăciunului” decît acelora pe care îi pune mai presus de sine. Altora oameni li se dăruiește purcelul înainte de Ajun.

După „porcul Crăciunului” urmează „colacul Crăciunului”. Nu este om cumsecade acela care nu își face colacul de Crăciun din „moara postului”. Făina trebuie să fie albă, căci colacul de cuișoare se face cu lapte și e rușine, dacă „nu îl prinde gălbenușul oului”. Iar acela care nu face colacul de Crăciun din grîul său este un om ca vai de el, care „nu are chiar nici grîu pentru Crăciun”.

În dimineața Ajunului gospodina scoate dar colacii aburind din cuptor, îi înșiră pe jos, îi unge cu gălbenuș de ou și după ce s-au stîmpărat, alege pe cei mai „făgoși” și îi trimite celor ce se cuvine.

Pe la amiază fieștecăre își are masa de Crăciun adunată de pe la rude și prieteni și gospodina își însemnează bine fiecare bucată de la cine a venit, pentru ca să poată lauda hăr-

nicia celor ce i-au făcut parte din masa lor.

După-amiază se aștern paie de grîu prin casă și pe masă, pentru ca să se știe că la noapte se va naște Cristos și oamenii să-și aducă aminte de cel dîntîi loc de adăpost al Mîntuitorului.

Înspre amurgul serii tot omul așezat se retrage la casa sa și se pornesc „pițărâii”, băieți de la cinci pînă la patrușprezece ani, care merg de-a lungul ulițelor strigînd mereu: „Bună seara-seara lui Crăciun!” Cîinii satului se stîrnesc cîrduri-cîrduri în urma lor, dar ei străbat cu bărbăție prin zăpadă, se apără pe cît pot, se opresc la fiecare porțiță, zic „Bună seara-seara lui Crăciun!” și pleacă mai departe. Din cînd în cînd însă deschid cîte o porțiță, intră în curte, în vreme ce altă ceată, venind din altă parte, trece strigînd mai înainte. Căci se cuvine ca băieții să zică „Bună seara lui Crăciun!” la casele casei lor, iar nu la altele, și numai copiii săraci iau casele de-a rîndul. Astfel cîte cinci-zece băieți pleacă împreună și merg cu toții la casele fiecăruia dintre dînșii.

Fieștecăre dintre pițărâi trebuie să aibă cîte o traistă, fiindcă gospodinele caselor, pe la care se duc, trebuie să le dea nuci și colăcei făcuți anume pentru dînșii. Astfel se împlinște că un băiat merge cu ceilalți și la casa părinților săi, și atunci primește însă nuci și un colăcel, pentru că așa e obiceiul. Cîte unul mai deștept rostește apoi o scurtă *Orație* în versuri și după aceea pițărâii merg mai departe.

Pe cînd se aprind luminile, pleacă colindătorii în cete, cîte de cinci ori șase înși, flăcăi și oameni mai săraci, nu prea bătrîni. Patru dintre dînșii sunt oamenii colindei, unul e „cu sacul”, iară al șaselea, cu

măciuca, se numește în glumă „vătaful cînilor”.

Deodată cu colindătorii pleacă și „Steaua”, patru școlari îmbrăcați în stihare, cu comănace de hîrtie lustruită, cei trei „Crai de la răsărit” cu toiege, iară „Irod-împărat” cu sabie. Și dînșii au un om „cu sacul”, care poartă totodată și măciuca.

Ceva mai tîrziu, pleacă „Hertepul” sau „Vitleemul”, cu o ceată de cel puțin opt băieți mai mari ori flăcăi. Irod-împărat, trei crai de la răsărit, doi păstori cu blănițe întoarse pe dos și cu măciuci groase în mînă, un om care joacă păpușile și omul cu sacul.

După „Vitleem” pleacă „Brezaia” și trece zgomotoasă de-a lungul ulițelor.

Colindătorii încep cu „casele mai bune”. După ce au cîntat la fereastră *Colinda lui Moș Crăciun*, cu „Florile-s dalbe! Bună seara lui Crăciun”, stăpînul îi poartă în casă. Nu intră însă decît cei patru; omul cu sacul rămîne în tindă, iară omul cu măciuca stă la porțiță ori la ușa tindei și îngrijește ca să nu vie „alt rînd” peste cei din casă.

După ce au cîntat „colindele casei”, colindătorii primesc darurile, beau cîte un pahar de vin și pleacă mai departe.

Băieții cu steaua așteaptă la porțiță și acum intră de-a dreptul în casă cîntînd *Nașterea ta Cristoase*. Sfîrșind apoi această cîntare, urmează *Fecioară astăzi*, apoi Irod-împăratul întreabă pe cei trei crai: „De unde sunteți?” și urmează tetralogul cunoscut. Se sfîrșește cu aceea că Irod bate cu piciorul în pămînt și arată că grozavă îi este puterea. Băieții cîntă apoi „Mărire Celui-de-Sus”, unul rostește *Orația*, își iau darurile și pleacă mai departe.

„Vitleemul” nu se cuvine să

între decît acolo unde s-au pîrîndat colindătorii și „Steaua”, astfel, după ce au ieșit băieții cu „Steaua”, încă de departe se aude clopoșelul, care prevestește apropierea „Vitleemului”, copiii saltă de bucurie și se retrag prin unghiurile casei, stăpîna face loc, stăpînul iese la prag.

Întocmai ca „Steaua”, „Vitleemul” intră cîntînd: *Nașterea ta Cristoase*; după ce s-a așezat însă „hertepul” pe scaune, urmează numaidecît *Mărire Celui-de-Sus* și apoi tetralogul. După tetralog urmează o cîntare în versuri, *Rafilă nu plînge!*, o cîntare bisericască și *Orația*, pe care o rostește unul dintre păstori cu blana întoarsă pe dos. Pentru jocul „Păpușilor” este un tipic hotărît: la început se închină îngerii; vin apoi oamenii vesei, cei trei crai cu Irod, păstori și Rafila cu copilul în brațe. Ar fi o nemaipomenită lipsă de bună-cuviință ca cineva să cuteze a se abată de la obiceiurile rămase din bătrîni. (...)

Întîia zi de Crăciun oamenii merg la biserică, fac „masă lungă”, se odihnesc și petrec toată ziua acasă; a doua zi însă, masa e scurtă, am putea zice numai de nume și încă înaintea de amiază, omul pune caii la sanie, își încarcă nevasta și copiii și pleacă să vază pe cel mai apropiat dintre ai săi.

După ce au stat aici puțină vreme, gazda își pune și el caii la sanie, încarcă nevastă și copii, apoi amîndouă săniile pleacă împreună la o a treia casă.

Astfel merg unii la alții, săniile încărcate se înmulțesc, chiotele tot mai mult se aud pînă ce, în sfîrșit, un șir cîte de zece-douăzeci de săanii gonesc de-a lungul ulițelor, ies din sat și dau pe cîmpul întins spre unul din satele vecine. Mai sunt și acolo prieteni și rudeni, cărora trebuiește să li se zică „noroc bun”.

Din cînd în cînd cîte o sanie să răstoarnă și femeile se tăvălesc țîpînd prin zăpadă, copiii plîng; oamenii rid cu veselie, căci așa este datina, nu are noroc cine a trecut nerăsturnat prin sărbătorea Crăciunului.

Cîmpia acoperită cu omăt se întinde și departe, tot mai departe, se lățește cît cuprinde zarea ochiului omenesc și pînă unde cerul se împreună cu fața pămîntului nimic nu se pune în calea vederii: numai pe ici, pe colo se vede gonind de-a lungul cîmpului troienit cîte un șir de săanii vesele, flăcăii rădica biciul, fetele își flutură cirpele în vînt, copiii sar dezmerdați, Crăciunul s-a dus în alte țări.

Gheorghe C. Mihăiescu

debut publicistic • editor • istoric literar

Proba de valoare pe care trebuie s-o treacă o literatură a unei comunități, pentru ca să-și constituie identitatea și specificul ei, rămâne efectul de lectură asupra cititorilor ei. Când în acest proces de receptare a creației intervine și un factor mediator, specializat și profesionist, cum e critica și istoria literară, punțile de comunicare între autor și cititor sînt mult ușurate și conduc la formarea opiniei critice și, în consecință, la formarea gustului intelectual pentru creația durabilă. Am văzut pînă acum că, pe fondul unor creatori de literatură (în poezie, proză reportaj, tabletă), a apărut și un curent de opinie, susținut și întreținut de autori cu vocație critică. Cronica literară, recenzia, semnalul de carte, însemnările de lectură, debaterile polemice în jurul unor creații apărute în paginile ziarului, au devenit formulele cele mai folosite de acești autori. De la simple consemnări culturale scrise de Ilie Ivănuș (Fișa 2), ori cronici de carte, care propuneau un punct de lectură, semnate de Gh. Petrușan (Fișa 12), Domokos Sámuel (Fișa 15), la cronici de atitudine și analiză critică ale lui Pálffy Endre (Fișa 16) ori Tiberiu Herdean (Fișa 11) și pînă la articolele de reacție polemică ale lui Al. Hoțopan (Fișa 5) sau ale

Anei Varga (Fișa 9) s-a putut constata conturarea unui grup de cititori avizați ai literaturii.

Gheorghe C. Mihăiescu (n. 1941) aparține unui asemenea grup de istorici și critici literari ai comunității românești și unui asemenea tip de intelectual interesat de creația literară a confrăților săi. Prima mențiune specială din partea ziarului o avem în anul 1952, pe cînd era elev la școala din Aletea, unde este amintit printre cei mai buni școlari din clasa a V-a și cu rezultate meritorii la limba rusă. Sînt amintiți colegii săi de întrecere, Gh. Kovács, Petru Nistor, Ana Muntean, Iosif Gros (în Calendarul nostru, 1953). Evoluția sa mai este înregistrată la absolvirea liceului din Giula în anul 1960. **Debutul ziaristic** la Foia se petrece însă în anii studenției, fiind un debut împărțit cu colega sa Ana Selejan, de fapt o cronică de eveniment cultural despre vizita academicianului Tudor Vianu în Ungaria (nr. 9,1, mai 1962). Stilul și zona de interes ale lui Gheorghe Mihăiescu se regăsesc însă în materialele individuale. Mai întîi într-un articol-cronică despre o amplă acțiune cultural-literară (O seară de literatură română, nr. 6, 15 martie 1965), unde proaspătul colaborator concentrează atenția pe aspectele relevante ale

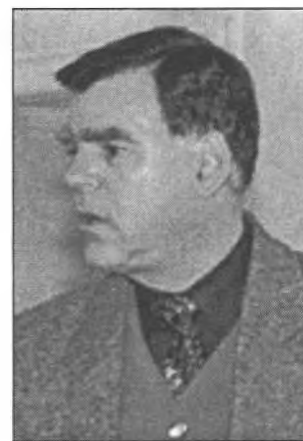
acțiunii în sine. De altfel, această proiecție în miezul faptului cultural devine și o disciplină a actului său intelectual interior, care-l pune la adăpost de capcanele căderii în nesemnificativ. O demonstrează din plin colaborările ulterioare, fructuoase valoric din paginile săptămînalului și din Calendar.

Categoria de colaborări, cea mai substanțială, în care s-a afirmat drept un minuțios cercetător de istorie literară și culturală, o formează studiile de interferențe culturale și de istorie culturală locală. În 1965 publică un asemenea amplu studiu despre raporturile lui Ady Endre cu teatrul din Ardeal (nr. 15, 1 aug. 1965), care valorifică pasiunea cercetătorului pentru presa vremii. Aceasta deschide seria studiilor de istorie literară, îndeosebi cea legată de intelectuali-jurnaliști ai comunității românești din Ungaria, precum societățile de lectură din perioada dualismului (nr. 15, 1 aug. 1968) ori despre David Voniga și revista inițiată de el la Giula, Lumina (1895) (nr. 13, 1 iulie 1969). Istoria literară e interpretată în lumina documentului de epocă, stîrnind uneori curiozități de lectură, precum articolul Cînd a găsit Evlia Celebi români la Giula (nr. 5, 1 martie 1975). Articolul are o structură internă

riguroasă: cîteva date biografice, înscrierea în cultura epocii, o prezentare a revistei, pe componentele rubricilor sale și a domeniilor abordate. Nu lipsesc citatele din diverse periodice ale timpului, ca o ilustrare a demersului și fixarea pe personalitățile vremii.

O scurtă perioadă de profesorat la Bichișciaba face ca Gh. Mihăiescu să se încerce și în practica reportajului de teren (nr. 20, 15 oct. 1965), ori al corespondenței de informare pedagogică, cu prilejul unor cursuri de perfecționare (nr. 17, 1 sept. 1966). Această experiență va angaja și vocația dascălului și preocupările sale pentru o muncă eficientă la clasă. Colaborările sale capătă un accent critic și ton polemic, în momentul cînd este cooptat în comisia de învățămînt, în anul 1969. Articolul său Predarea în limbă maternă în școlile de naționalitate (nr. 4, 15 feb. 1969) repune în dezbatere publică condiția vorbitorilor de limbă română și prestația dascălilor. Scris la rigoare și cu argumente bătaioase, articolul a reușit să antreneze într-un dialog al ideilor și soluțiilor o serie de intelectuali ai comunității, Mihai Cozma, Marius Turcu, Gh. Mészáros. Nu departe de problema limbii române și cu aceeași pasiune a angajării spiritului polemic, se află și articolul scris foarte strîns, cu o vie mobilitate a ideilor, despre traduceri, traducători și relația cu limba învățată în școală. Acest material, De ce nu avem traducători și traduceri artistice? Avansează ipoteze îndrăznețe în fața unei realități de automulțumire ușoară: „Puțini elevi, studenți și ca atare, profesori de limbă și literatură română cunosc, știu despre traduceri poeziilor, prozei ungurești, respectiv românești. Lipsesc capitolele de acest gen din manualele școlare”. (nr. 8, 15 apr. 1970).

Poate că antrenarea sa ca referent la Editura Didactică a fost de bun augur pentru revigorarea publicațiilor în limba română, ca auxiliare pentru dascălii și elevii școlilor românești. Ca editor, im-

plicit, ca cititor al cărților pentru comunitate, Gh. C. Mihăiescu s-a întrecut și în cronică literară la volumele confrăților săi. Autorii în cauză datorează tocmai clipe de lectură prelungită redactorului cărților lor, sugestiilor lui ca textul să iasă limpede și întreg. O cronică la cartea lui Pálffy Endre (Viața și opera lui G. Coșbuc, nr. 3, 1 feb. 1974), alta la cele ale lui Domokos Sámuel (Octavian Goga, din 1972, Horele morților, 1989) sau recenzii despre cărțile lui Ilie Ivănuș (1976), Maria Berényi (1989) sînt tot atîtea probe ale mobilității spiritului său. O privire critică rece, rezervată, aduce în aceste lecturi argumente benefice pentru încurajarea unei literaturi autohtone. Într-un interviu luat de ziar, prin provocarea lui Tiberiu Herdean (el însuși autor de volum-antologie apărut la Editura Didactică), Gh. C. Mihăiescu angajează susținut o propunere constructivă pentru crearea, în cadrul oficializat al Uniunii, a unei secții de literatură, în vederea încurajării tinerelor condeie. Ideea, lansată în 1983, va găsi temporar soluția în cercul cercetătorilor și creatorilor români, din păcate, inițiativă prea repede abandonată. Semnalul pe care l-a dat Gh. C. Mihăiescu a provocat însă un angajament tenace din partea editorului, care își poate oricînd lumina ființa intelectuală cu bucuria izbînzilor pentru ziua de mîine. Peste cărțile vegheate de editor, pînă la ieșirea lor spre cititorul român, se așterne privirea protectoare a „nașului” literar.

Cornel Munteanu

Din fișele următoare: Ecaterina Tiritean (34), Lucia Borza (35) și alții.

Campionatul European de Handbal

Handbalul feminin maghiar e foarte puternic. Acestea au fost primele cuvinte ale antrenorului *Német András* (Hertz FTC) care împreună cu *Zsiga Gyula* (Vasas Budapesta) a comentat din studioul de la Budapesta finala Campionatului European de handbal feminin din România. Fraza citată a fost rostită după fluierul final al partidei, care a însemnat totodată și încheierea acestui turneu controversat. Spun controversat, deoarece el a fost organizat abia cu două luni după JO din Sydney. Multe naționale s-au prezentat în România cu un lot schimbat, multe jucătoare au

Siti Beata în meciul contra României

renunțat să participe la această mare întâlnire a handbalului feminin din Europa, întâlnire care, după părerea mea, nu e cu nimic mai puțin valorică decât un turneu Olimpic. De fapt, în afara selecționatei Coreei de Sud toate formațiile importante și care contează sînt de pe vechiul continent. Pare a fi justă întrebarea, ca într-o perioadă atât de scurtă oare vor reuși echipele să revină în formă? Nu numai suporterii s-au întrebat, ci și specialiștii, antrenorii, ba chiar și jucătoarele însăși. Unele nu numai că s-au întrebat, ci pur și simplu nu s-au dus la CE din Vilcea și București. Firește, au fost jucătoare care din cauza unor accidente nu au putut fi acolo. Apoi a existat și un alt factor. Unele echipe naționale au fost deja îmbătrânite la Sydney și la această competiție au venit cu un lot schimbat, întinerit, pregătindu-se deja pentru viitor. Așa s-a putut întâmpla că Austria, Norvegia sau Danemarca nu au jucat nici un rol important în campionatul din România. De fapt și Ungaria a avut un lot schimbat. Jucătoarele de bază din echipa care la Sydney a obținut medalia de argint (*Bojana Radulovic, Balogh Beatrix, Farkas Andrea*) au fost înlocuite cu câteva jucătoare talentate și tinere. Aceste noi jucătoare au confirmat în România aducerea lor pe bună dreptate la această competiție. Au jucat bine și cu o dorință mare de a câștiga. Din grupă, Ungaria s-a calificat ușor, ajungînd în cea de-a doua fază a turneului, în semifinală, unde ea a întâlnit-o pe echipa

gazdă, România. Însă să rămînem încă puțin la ultimul meci din grupă, Ungaria-Rusia. Conform rezultatelor anterioare ambele naționale au fost ca și calificate, întrebarea fiind

doar, care dintre ele va merge mai departe pe primul loc. Pe câștigătoare a grupei – după calculul hîrtiei și după toate probabilitățile – a așteptat-o în semifinală România, o echipă bună, puternică, care încurajată de public s-a prevăzută a fi un adversar de temut. (Cum de altfel a și fost.) Pentru a evita România, Rusia a ales tactica socotelilor, iar Ungaria a trimis în joc jucătoarele care pînă atunci nu prea au jucat. Jucătoarele de bază: *Farkas, Kökény, Pádár* și altele au căpătat o zi de odihnă. Tinerele, sau să le numim rezervele maghiare, au avut o performanță foarte bună și au învins cu ușurință Rusia, dezmințind cu aceasta, că ar fi rezerve... Pentru mine a fost simpatică dorința lor de a câștiga și faptul că în general echipa nu s-a gîndit la următorul meci, la posibila adversară, ci pur și simplu au vrut să joace bine și să câștige în partida actuală. În fine Ungaria s-a calificat de pe prima poziție, întâlnind apoi în semifinală echipa calificată pe locul doi din cealaltă grupă. Această echipă a fost România, care și ea, în meciurile de grupă, pînă atunci a jucat foarte bine. Rusia s-a înșelat cu socotelile sale. În semifinală a pierdut ușor contra Ucrainei. Dar să revenim la, din punctul nostru de vedere, cea mai așteptată partidă, la partida România-Ungaria. Aceste două naționale au jucat și la JO din Sydney. Meciul de acolo s-a terminat la egalitate. Acum însă a trebuit să câștige cineva, scorul final nu putea fi egal... A fost un joc spectaculos, disputat în

fața a 5000 de suporter. În această semifinală s-a întîlnit un „mecanism” – cum o numea comentatorul Televiziunii Române pe selecționata maghiară – cu o echipă tînără, dornică să ajungă în elita handbalului lumii. Și într-adevăr echipa maghiară a funcționat ca un „mecanism”, a avut un joc bine chibzuit, în care jucătoarele au jucat cu răbdare, așteptînd momentele potrivite să găsească culoar în apărarea României. Nu ca și România. Portarul echipei României, *Huțupan*, după terminarea meciului a declarat: „Am pierdut pentru că ne-am grăbit în atac, și cînd te grăbești comiți mai multe greșeli”.

România, în finala mică a întîlnit-o pe Rusia, iar Ungaria a jucat pentru medalia de aur contra naționalei Ucrainei. Campionatul European de Handbal Feminin din România a fost câștigat de Ungaria, care după prelungiri a câștigat cu scorul de 32-30. Finala, în mai multe privințe, s-a asemănat cu finala turneului olimpic de la Sydney. Ca și acolo, și aici Ungaria a condus deja cu mai multe goluri, de fapt a condus clar. Meciul a părut a fi câștigat, cînd odată – pe la mijlocul reprizei a doua – „mecanismul” maghiar s-a blocat, jucătoarele au început să greșească din ce în ce mai mult. Ucraina s-a folosit de aceste greșeli și a reușit să egaleze, dar din fericire nu s-a și câștigat, fiindcă, de data aceasta, nu s-a produs „tragedia” de la Sydney. Acum – după prelungiri – Ungaria a câștigat... Cred că putem fi de acord cu cele spuse de antrenorul *Német András* că, „Handbalul feminin din țara noastră este puternic”... ca dovadă iată două medalii: una de argint la Sydney și una de aur la București. Două medalii cucerite (cu o mică exagerare) cu două echipe... cel puțin cu un lot din care pot fi alcătuite chiar și două naționale competitive. Cea mai bună jucătoare a turneului CE a fost *Siti Bea* din echipa maghiară, iar golghetera turneului *Simona Gogîrlă* (68 de goluri) din selecționata României, precum și cel mai bun portar este tot din echipa română. Ea se numește *Luminița Huțupan*.

Adam Bauer

Vacanță în fotbalul din Bătănia

În sezonul trecut, echipa de fotbal din Bătănia (BTK) a jucat în campionatul județean Bichiș, divizia I. La începutul sezonului antrenamentele le-a condus *Szilágyi János*, dar fiindcă i-a expirat contractul, antrenorul a părăsit echipa. *Mákos Árpád*, antrenorul nou, joacă de mai mulți ani în echipă, dar în 1997 a făcut o fractură la picior și de atunci joacă numai rareori. Începînd cu al 6-lea meci, el coordonează echipa, dar tot dînsul e responsabil și pentru antrenamentele echipei de juniori și de tineret. Pe *Mákos Árpád* l-am cunoscut ca pe un antrenor tînăr, plin cu ambiții și cu dorința de a dovedi că la Bătănia se merită ca oamenii să umble la meciuri.

– Sînteți mulțumiți cu rezultatele din toamnă?

– Cînd am preluat băieții, echipa a fost pe locul 10, iar acum sîntem pe locul 7. Deși am marcat mai multe goluri, tot aștea am primit cîte au primit cei de pe locul 16. Într-un meci lovim cîte 3-4 bare, iar în ultimele minute am primit și goluri, care pentru noi înseamnă că pierdem două, chiar și 3 puncte. În sezonul acesta băieții au lovit în total 24 de bare! Le lipsește băieților ambiția, elanul, focul, ei sînt înceți, se „trezesc” tîrziu. Dar ei au probleme și cu condiția fizică: ei vin neregulat și participă doar la puține antrenamente. Asta mai ales din motive existențiale, din cauza locului de

muncă, unde nu totdeauna sînt învoiți să vină la antrenamente. Astfel, nu sînt mulțumit cu rezultatele echipei, deși cunosc motivele.

– Plănuțiți schimbări în echipă?

– Nu avem fonduri, dar nici nu vrem să cumpărăm jucători pe bani. Din păcate, la Bătănia sînt foarte puține instituții care ne-ar putea sprijini sau ajuta. Dintre băieții care au jucat în echipa noastră de juniori am vrea să aducem 3-4 jucători în echipa A.

– Cum vă pregătiți pentru campionatul de primăvară?

– Sper că dintre cei 17 jucători toți vor participa la antrenamente. (Pînă acum numai 7-8 au participat). În 16 ianuarie începem antrenamentele de bază, care vor ține 2-3 săptămîni. Din 26 ianuarie vom participa la o cupă de fotbal în sală. Pînă la începutul campionatului vom avea meciuri cu echipe de calitate cum ar fi *Tápé, Seghedin, Giulia și Jamina*.

– Care este scopul pe care îl urmăriți în următorul campionat?

– Dacă reușim să realizăm antrenamentele de bază, atunci poate vom reuși să ne calificăm printre primele 5 echipe. Știu că băieții au calități tehnice care îi ajută să se califice la locuri de frunte. În final, permiteți-mi să-i mulțumesc domnului *Szilágyi János* pentru ajutorul oferit echipei noastre.

MIC

Kokó din nou în ring

Peter Hanraths, conducătorul clubului Universum din Hamburg a declarat că la 27 ianuarie 2001, Kokó va intra în ring, la

München, ca să cucerească tronul WBO a categoriei pană. Adversarul său va fi dominicanul Antonio Chelo Diaz. Pînă la 27 decembrie Kokó se pregătește pentru primul meci profesionist internațional în Ungaria. *Kovács István* e sigur că și de data aceasta va câștiga.

Tot pe pagina aceasta doresc să vă informez că *Erdei Zsolt*, noul tovarăș de club al lui Kokó, a intrat în ring sîmbăta seara, la Essen (Germania). În manșa a 2-a a câștigat meciul contra americanului *Mc Donald Willie* cu un K.O. tehnic.

MIC

ROMÂNIA

Luni, 25 decembrie

6.00 Film. Estera, regina Persiei 7.30 Desene animate 8.00 Universul Credinței 11.00 Tezaur Folcloric 12.15 Nunți trăznite 13.15 Ciber-Fan 13.30 Să fii și tu un Moș Crăciun 15.30 Ucenicul vrăjitor 16.10 Crăciunul de argint 18.00 Concert extraordinar de Crăciun 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Ploaia de stele 21.00 Reflecții rutiere 21.30 Film. Cenușăreasa 23.00 Jurnalul de noapte 23.05 Concert Pavarotti și prietenii săi.

Marti, 26 decembrie

6.00 Ploaia de stele 7.20 Desene animate 8.05 Serial. Zorro 9.00 Film. Zina Dintîșorilor 11.30 Tenorul Jose Carreras în România 11.30 Film. Vrea să fii din nou tânăr 13.00 Antologia de Crăciun 14.15 Anul sportiv 2000 15.15 Crăciun fericit 16.15 Film. Operațiunea elefantul 17.15 Garantat 100% 19.25 Sport 19.30 Știrile de simbată asta 20.00 Film. A doua zi de Crăciun 21.35 Jurnalul de noapte 21.40 Marcel Pavel și prietenii săi 22.50 Premiile BRAVO MTV.

Miercuri, 27 decembrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Desene animate 9.00 Practic TV 9.40 TVR Cluj 10.30 TVR Iași 11.20 TVR Timișoara 12.10 Serial. Justiție militară 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.30 TVR Craiova 14.30 Serial 15.00 Panorama. Magazin în limba germană 16.30 Serial 17.00 Românii pentru mileniu trei 17.10 Impas în doi 18.00 Info-Mania 18.15 Serial 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Serial. Justițiarul 20.30 Concert extraordinar: Monica Anghel 21.20 Jurnalul de noapte 21.40 Film. Furtuna secolului 23.10 La cererea publicului.

Joi, 28 decembrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Desene animate 9.00 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 11.45 Tezaur folcloric 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Drepturile omului 14.30 Serial 15.00 Conviețuiri 16.30 Serial 17.00 Românii pentru mileniul trei 17.10 Medicina pentru toți 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Balul Academiei Cațavencu 20.10 Film. Prea obosit să mori 21.45 Reflecții rutiere 22.00 Academia de presă 22.15 Jurnalul de noapte 22.35 Marele Jazz.

Vineri, 29 decembrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Desene animate 9.00 Practic TV 9.40 TVR Cluj 10.30 TVR Iași 11.20 TVR Timișoara 12.10 Medicina pentru toți 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Garantat 14.30 Trupa de șoc 15.30 Tribuna partidelor parlamentare 16.00 De la Est la Vest 16.30 Serial 17.00 Românii pentru mileniul trei 17.10 O vedetă... populară 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Ploaia de stele 21.00 Film. Terapia 22.35 Jurnalul de noapte. 22.55 Rock la miezul nopții.

Simbată, 30 decembrie

6.00 O vedetă...populară 6.50 Oameni ca noi 7.20 Desene animate 8.10 Serial. Zorro 9.00 Totul la vedere 12.00 Casa mea 12.30 Auto Club 13.00 Jurnal 13.10 Arca Marinei 15.15 Serial 16.00 Ora G. 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Garantat 100% 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Surprize, surprize... 21.30 Serial. Singe albastru 22.30 Jurnalul de noapte 22.35 Film.

Duminică, 31 decembrie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul Credinței 8.00 Desene animate 8.30 Kiki, Riki, Miki. Magazin pentru copii 9.30 Zorro 10.30 Te Deum pentru noul mileniu 11.15 Tezaur folcloric 12.15 Autograf 13.00 Național TV Bingo Liberty 16.00 Antologia revelioanelor 18.00 Trupa de șoc 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Obiceiuri de Anul Nou 21.00 Revelion la porțile Mileniului.

TVR

Luni 25 decembrie

6.00 Serial (R). Familia Porter 6.35 Serial (R). Piatra magică 7.05 Colinde 7.10 Film (R). Jonathan Creek 8.45 Am pornit să colindăm (R) 9.45 Ferma de Crăciun 11.40 Ferestre spre cer 12.45 Concertul de Crăciun de la Teatrul „Scala” din Milano 14.05 Film. Mica prințesă 15.30 Cîntecul Crăciunului 15.35 Colinde Transilvane cu Ioan Bocșa 16.00 Patinaj 16.55 Cîntecul Crăciunului 17.00 Serial. S Club 7 la Miami 17.30 Telejurnal TVR 2 17.40 Festivalul Internațional de Folclor 18.35 Film. Pomul de Crăciun 20.05 Cîntecul Crăciunului 20.10 Melodia secolului 21.10 Magie 22.05 Cîntecul Crăciunului 22.10 Smash Hits în concert – Londra 2000 23.10 Mîndru-i doamne-n astă casă! 23.40 Film. Să fii cel mai bun!

Marti 26 decembrie

6.00 Serial (R). Familia Porter 6.35 Tip-Top, Mini-Top (R) 7.20 Serial (R). S Club 7 la Miami 7.45 Cîntecul Crăciunului 7.50 Film (R). Pomul de Crăciun 9.20 Patinaj 10.20 Cîntecul Crăciunului 10.25 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.25 Magie (R) 12.35 Concert de Crăciun la Assisi 13.30 Cîntecul Crăciunului 16.30 A venit iar Crăciunul 17.30 Telejurnal TVR 2 17.40 Festivalul Internațional de Folclor 18.40 Film. Tăcîtul invizibil 20.15 Alanis Morissette în concert 21.00 Film. Bietul Ioanide 23.10 Jazz Quartet.

Miercuri 27 decembrie

6.00 Serial (R). Piatra magică 6.30 Documentar 7.25 Cîntecul Crăciunului 7.35 Toți, împreună 8.40 Film (R). Tăcîtul invizibil 10.15 Film (R). Bietul Ioanide 12.30 Cronici votive (R) 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Veni, Video, Vici! 14.45 Știri 14.50 Serial. Să mori din dragoste 15.45 Serial de călătorii 16.10 Mit și istorie 16.40 Serial. Familia și legea 17.30 Telejurnal TVR 2 18.00 Cinci pentru națiune 19.45 Serial. S Club 7 la Miami 20.15 Retrospectiva sportivă 2000 21.40 Știri 21.45 Știri bancare și bursiere 21.50 Film. Sindromul Stendhal 23.45 TVM. Mesager.

Joi 28 decembrie

6.00 Desene animate (R) 6.30 Serial (R). S Club 7 la Miami 7.35 Toți, împreună 8.20 Retrospectiva sportivă (R) 9.45 Știri 9.50 Festivalul Internațional de Folclor 10.45 Film. Sindromul Stendhal 12.40 Tribuna partidelor parlamentare 13.15 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Veni, Video, Vici! 14.45 Documentar (R) 15.40 Atlas (R) 16.10 Povestiri cu internet neașteptat 16.40 Puls 2000 17.30 Telejurnal TVR 2 18.00 Cinci pentru națiune 19.45 Serial. S Club 7 la Miami 20.15 Retrospectiva socio-economică 2000 21.40 Știri 21.45 Știri bancare și bursiere 21.50 Cinematograf de artă. Tovarășa de drum 23.35 TVM. Mesager.

Vineri 29 decembrie

6.00 Documentar (R) 6.35 Serial (R). S Club 7 la Miami 7.05 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.20 Retrospectiva socio-economică 2000 (R) 9.45 Documentar 10.15 Puls 2000 (R) 11.00 Cinematograf de artă (R). Tovarășa de drum 12.45 Mit și istorie (R) 13.15 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Veni, Video, Vici! 14.45 Știri 14.50 Serial. Samuraiul 15.40 Arca lui Noe 16.10 Spectacolul lumii (R) 16.40 Serial. Marele Bob 17.30 Telejurnal TVR 2 18.00 Cinci pentru națiune 19.45 Serial. S Club 7 la Miami 20.15 D'ale lui Mitică 21.15 Serial. Fiecare femeie știe o taină 21.55 Știri 22.00 Știri bancare și bursiere 22.05 Film. Tăcîtul celor liberi 23.40 TVM. Mesager.

Simbată 30 decembrie

6.00 Serial (R). Marele Bob 6.45 Serial. S Club 7 la Miami 7.10 Desene animate (R) 7.35 Toți, împreună 8.25 Răscruți 9.00 Film. Two Bits și Pepper 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Trupa DP 2 13.30 Serial de călătorii 14.30 Caravana Top TVR 2 15.30 Serial. Parohia Dibley 15.55 Documentar 16.30 Lumea de mine 17.30 Telejurnal TVR 2 17.40 Prețul succesului 18.10 Televiziunea, dragostea mea! 19.15 Concert 20.15 Serial. Familia Porter 20.45 Serial. Jonathan Creek 21.40 NBA Action 22.05 Documentar 22.50 TVM. Mesager.

Duminică 31 decembrie

6.00 Serial (R). Fiecare femeie știe o taină 6.45 Documentar (R) 7.30 Serial (R). Parohia Dibley 8.00 Serial (R). Piatra magică 8.30 Desene animate 9.00 Arca lui Noe (R) 9.30 Cronici votive 10.00 Desene animate (R) 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Tip-Top, Mini-Top 11.50 Miine anul se înnoiește 14.20 Ziua Televiziunii Române la TVR 2 16.15 Documentar 17.00 Documentar 17.30 Telejurnal TVR2 17.40 Serial. Mike Hammer – detectiv particular 18.30 Spectacolul lumii 19.00 Zizi Jamară la Bobinov 19.55 Serial. Beavis & Butthead 20.15 Serial. Familia Porter 20.45 Plugusorul – Mesajul Președintelui 21.00–6.00 Revelion 2001 – Cinci pentru națiune.

ProTV Internațional este transmis pe satelitul **HOT BIRD 3**, situat la 13 grade Est, putînd fi recepționat cu orice receptor digital local situat pe frecvența **12198,08 MHz**. În România, acest program este transmis **NECODAT** între orele 00.00 – 10.00 (ora României).

Luni, 25 decembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Fotbal Divizia A – Rezumat 3.00 Știrile ProTV – Știrile despre viață pur și simplu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Marti, 26 decembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesiunea mea, Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropos 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Miercuri, 27 decembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profetii despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Joi, 28 decembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Săraaru 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Vineri, 29 decembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 Ia-mă acasă 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Simbată, 30 decembrie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Fotbal 23.00 Acasă la români 0.30 Retrospectivă – Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 Ia-mă acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Săraaru 3.00 Echipa mobilă 3.30 Steaua ta norocoasă 5.30 Retrospectiva P@oezia 6.00 Profesiunea mea, Cultura.

Duminică, 31 decembrie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobilă 0.30 Vacanța Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Superabracadabra 4.30 Apropos 5.00 Echipa mobilă 5.30 Promotor 6.00 Profetii despre trecut.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax.: 59-427372

E-mail: inbax@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni

pentru orice vîrstă

Ascultăți RVE non stop și pe Internet la:

http://www.rve.net

TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – simbată: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

25 DECEMBRIE, LUNI (redactor: Petru Cîmpian)
10.30: Introducere, cuprins
10.35: Emisiune specială de Crăciun
11.55: Încheiere

26 DECEMBRIE, MARTI (redactor: Anamaria Brad)
10.30: Introducere, cuprins
10.35: Emisiune specială de Crăciun
11.55: Încheiere

27 DECEMBRIE, MIERCURI (redactor: Adam Bauer)
10.30: Introducere, cuprins
10.35: Retrospectiva anului 2000 – viața publică
11.55: Încheiere

28 DECEMBRIE, JOI (redactor: Iulia Kaupert)
10.30: Introducere, cuprins
10.35: Retrospectiva anului 2000 – cultura
11.55: Încheiere

29 DECEMBRIE, VINERI (redactor: Eva Iova)
10.30: Introducere, cuprins
10.35: Retrospectiva anului 2000 – reportaje, interviuri
11.55: Încheiere

30 DECEMBRIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Petru Cîmpian)
14.30: Introducere, cuprins
14.40: Retrospectiva anului 2000 – evenimente religioase
15.58: Încheiere

31 DECEMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Iulia Kaupert)
14.30: Introducere, cuprins
14.40: Revelion 2001
15.55: Încheiere

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

27 decembrie 2000 (m1 ora 13.25)

Reluare: 30 decembrie 2000 (m2 ora 10.44)

Programul emisiunii românești:

Conform tradițiilor redacției noastre ultimul program al anului va avea un caracter ușor vesel. De la elevul chitghăzean, Gheorghe Gros, o să aflați cum este să faci o călătorie la mare. Apoi va urma un interviu mai puțin obișnuit, care pune la încercare nervii redactorului-șef al revistei pe care o țineți acum în mînă. În continuare o să cunoașteți o altă personalitate a trecutului nostru glorios. Prin întîmplarea lui Anton Petrescu veți afla cum și-a lovit sus capul (felîtotea a feței) asimilația la românii din Ungaria. Într-un alt interviu (fals) un alt Gheorghe Gros, vă va vorbi (chiar dacă reporterul dă telefon) despre structura Autoguvernații din Ungaria și vă va adresa un mesaj cu tradiționalul „La mulți ani!”

Realizator: Aurel Becan

Ecranul nostru

3 ianuarie 2000 (m1 ora 13.25)

Reluare: 6 ianuarie 2000 (m2 ora 11.45)

Programul emisiunii românești:

Primul program românesc televizat al anului nou va rezuma cele mai importante evenimente ale anului pe care l-am lăsat în urma noastră. Mon-tajul va încerca să se refere la fenomenele, întîmplările celor mai importante domenii de specialitate ale românilor din Ungaria: viața publică, biserică, învățămînt și viața culturală. Realizator: Tiberiu Boca

Gabriela Gyarmati, Giula

Bucuria

Odată cu apropierea sărbătorilor, și în așteptarea acestora, cei mai mici dintre noi, cu mare pasiune, își expun amintirile, dorințele, și își desenează gândurile față de această Sfântă Sărbătoare a Crăciunului. În mijlocul deseneelor apare bradul frumos împodobit, strălucitor, încărcat cu pachete și cadouri, mai apare desenat Pruncul Sfânt așezat într-o iesle, înconjurat de părinți și de cei trei crai sosiți de la răsărit și care i se închină. Din desenele copiilor radiază bucuria nemărginită. Ce bucurie!

Enikő Papp, Giula

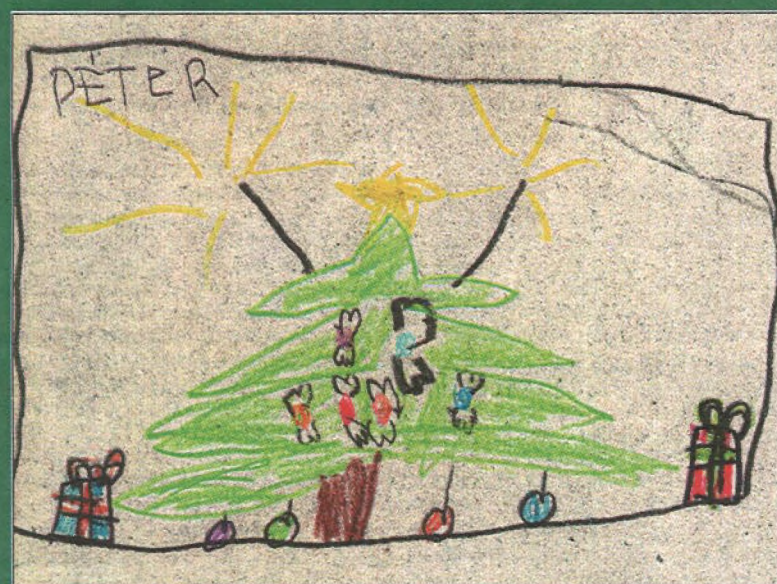
Daniel Becan, Cenadul Unguresc

Cristina Martin, Giula

Dorica Ardelean, Giula

Petru Ardelean, Giula

Emilia Nagy, Giula